

Globālās izglītības nedēļa 2014 “PĀRTIKAS DROŠĪBA VIETĒJĀ UN GLOBĀLĀ MĒROGĀ” 17.-22. novembris

Ar mērķi aktivizēt izglītības aktivitātes globālās pilsonības jomā, jau 15.gadu Eiropā tiek organizēta Globālās izglītības nedēļa, kuru koordinē Eiropas Padomes Ziemeļu-Dienvidu centrs. Globālās izglītības nedēļā visā Eiropā tiek pievērsta īpaša uzmanība izpratnei par plašāku pasauli un mūsu pilsoniskajai pozīcijai tajā, cieņai pret daudzveidību un starpkultūru komunikāciju, līdzdarbībai līdztiesīgai un ilgtspējīgai pasaulei, un atbildībai par savu rīcību.

Šī gada Globālās izglītības nedēļā iniciatīvas visās valstīs vieno kopīgs temats – **PĀRTIKAS DROŠĪBA**.

Vairāk info: http://www.coe.int/t/dg4/nscentre/ge/GE/GEW/OGEW2014_en.asp#TopOfPage

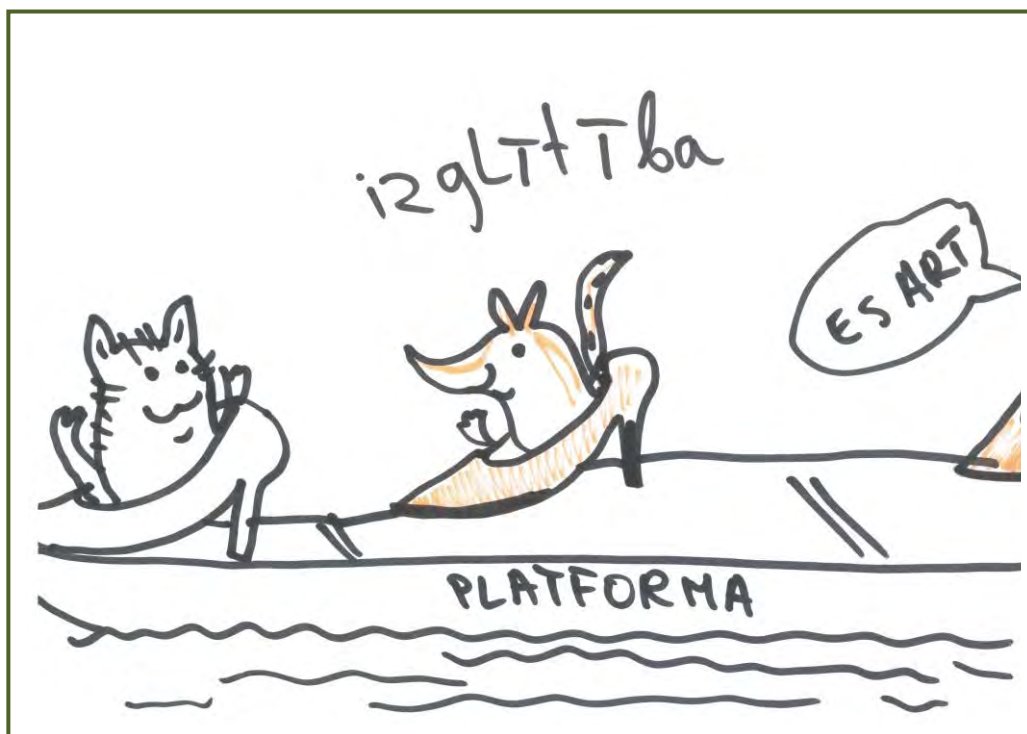
Šajā gadā Eiropas valstu pārstāvjiem pievienojas arī LAPSA, koordinējot Globālās izglītības nedēļas pasākumus nacionālā līmenī.

Globālās izglītības nedēļa Latvijā sākās ar iepazīšanās pasākumiem. Tiem sekoja fokusgrupas diskusija, apaļā galda diskusija, globālās izglītības ideju izstāde un radošā darbnīca. Globālās izglītības nedēļas noslēgumā tiks organizēta apkopojoša konference.

Šīs idejas apkopojā un īstenoja Latvijas **Augstskolu Pedagogu sadarbības asociācija (LAPSA)** sadarbojoties ar **HUMANA People to People in Latvia, Zaļā Brīvība un Asociācija Izglītība Ilgtspējīgai Attīstībai (AIIA)**.

Globālās izglītības nedēļas 2014 pieredzi apkopojā: **Inga Belousa (LAPSA)**

Globālās izglītības pieredzes stāstus vizualizēja: **Bikti**

🌐 Aicinājām iepazīties ar globālās izglītības pieeju, piedaloties interaktīvā globālās izglītības spēļu pēcpusdienā "KAFIJA, BANĀNI UN CITI TĀLBRAUCĒJI MŪSU IKDIENĀ". Šis iepazīšanās pasākums tika organizēts Latvijas Universitātē, Daugavpils Universitātē un Liepājas Universitātē, Smiltenes tehnikumā, Gulbenes novada valsts ģimnāzijā un Gulbenes 2.vidusskolā, kur neformālā atmosfērā tika izspēlēts kafijas krūzītes stāsts un banāna dalīšanas spēle, kam sekoja diskusija par pārtikas drošību vietējā un globālā mērogā.

Norises vietas, laiki, vadītāji un tiešsaistes uz mājas lapām:

- **Latvijas Universitātē** - 11.novembrī plkst. 16:10-18:00 Jūrmalas gatve 74/76, vadītāji: Inga Belousa (LAPSA), Madara Mazjāne (Humana) un Jānis Brizga (Zaļā brīvība), <http://www.lu.lv/zinas/t/30019/>
- **Daugavpils Universitātē** – 11.novembrī plkst. 11:30-13:00 Parādes ielā 1, vadītājas: Dzintra Iliško (DU Ilgtspējīgas izglītības institūts) un Mārīte Kravale-Pauliņa (DU Karjeras un iniciatīvu atbalsta centrs), http://du.lv/lv/du_zinas_pazinjojumi_apsveikumi/articles/4019 un http://www.du.lv/lv/du_zinas_pazinjojumi_apsveikumi/articles/4056
- **Liepājas Universitātē** - 20.novembrī plkst. 10:00-12:30, vadītāja: Inga Belousa (LAPSA), <http://www.liepu.lv/lv/jaunumi/1638/eiropas-globalas-izglitibas-nedelas-ietvaros-diskutes-par-partikas-drosibu> un 28.novembrī, vadītāja: Rūta Kronberga (Humana) un ciemiņi: Ignacio Salgado Andres no Spānijas un Tonny Kymbadde no Ugandas,
- **Smiltenes tehnikumā** - 19.-21.novembrī, vadītāja: Solvita Bāliņa sadarbībā ar Rudīti Grabovsku (AIIA), <http://www.smiltenestehnikums.lv/index.php/18-sportsapasad/466>
- **Gulbenes novada valsts ģimnāzijā un Gulbenes 2.vidusskolā** – 26.novembrī, vadītāja: Rūta Kronberga (Humana), ciemiņi: Ignacio Salgado Andres no Spānijas un Tonny Kymbadde no Ugandas, <https://www.gulbene.lv/index.php/izglit/prt/231-glsab/8110-ciemins>

Globālās izglītības spēļu pēcpusdienas darba gaita: GI spēļu pēcpusdienu nosacīti var sadalīt divās daļās:

1. **Spēles Kafijas krūzītes stāsts, Sadali banānu, Spēlēsim Pasauli**, vairāk info un citas GI spēles:

- 📖 Bērziņa, G. (red.) (2009). *Es pasaulē, pasaule ap mani: Pedagoģisks materiāls pamatzināšanu apguvei par kolonizāciju, rasismu, godīgo tirdzniecību un globālo tirgu*. R.: MiTi. http://nvo.ise-lv.eu/index.php?show=49&sub_show=65&text=70
- 📖 *Globālā skolotāja rokasgrāmata*. (2013). R.: Humana People to People in Latvia. http://www.hppinlatvia.tk/wp-content/uploads/2014/01/Globalais-skolotajs_gramata.pdf
- 📖 *Godīgās tirdzniecības ceļvedis*. (2013). R.: Zaļā Brīvība. <http://www.zalabriviba.lv/wp-content/uploads/fairtrade-brosiura-lv.pdf>
- 📖 Brizga, J., Zālīte, I. (2008). *Zaļais Ceļvedis: Gudrai un videi draudzīgai izvēlei*. R.: Zaļā brīvība. <http://www.zalabriviba.lv/wp-content/uploads/viss%20kopaa.pdf>
- 📖 Brizga, J. (2006). *Zaļā iepirkuma rokasgrāmata pašvaldībām*. R.: Zaļā brīvība. <http://www.zalabriviba.lv/wp-content/uploads/ZalaisIepirkums.pdf>
- 📖 Liepiņa, I. (red.) (2008). *Izglītība pārmaiņām: ilgtspējīgas attīstības mācīšanas un mācīšanās rokasgrāmata*. R.: Gandrs. http://www.balticuniv.uu.se/index.php/component/docman/doc_download/198-education-for-change-handbook-latvian
- 📖 <http://www.bananalink.org.uk/>

2. diskusija ar dažādu veidu jautājumiem:

- par globālajiem produktiem mūsu ikdienā,
- par pārtikas produktu ķēdēm un godīgumu (*Fair Trade*) pārtikas ķēdēs,
- par pārtikas drošību, arī izmantojot LAPAS faktu lapu par Pārtikas drošību:
http://lapas.lv/wp-content/uploads/2014/10/Fact_Sheet_Food_Security_LV_2011.pdf

ĪPAŠI LEPOJAMIES, ka Globālās izglītības nedēļā piedalījās arī ciemiņi: **Tonijs (*Tonny Kymbadde*)** no Ugandas un **Ignacio (*Ignacio Salgado Andres*)** no Spānijas, kuri kopā ar semināru dalībniekiem diskutēja par pārtikas drošību, dzīvi un līdzdalību vietējā kopienā.

Globālās izglītības spēļu pēcpusdienu Gulbenes novada valsts ģimnāzijā 26.novembrī plkst. 12.00 un Gulbenes 2.vidusskolā 26.novembrī plkst.14.00, kur piedalījās Tonijs un Ignacio, notika pēc līdzīga plāna:

1. ievada viktorīna par kafiju (skat. pielikumā *Coffee Quiz*),
2. kafijas stāsts (skat. pielikumā *The Coffee Chain Game*),
3. Tonijs stāsts par pārtikas drošību (food security) Ugandā (skat. pielikumā *Global Food Security in Uganda*).

My name is Kyambadde Tonny, I work with Caritas MADDO as an Agricultural Extension Officer. I am a profession secondary teacher with a Diploma in Education (science) and an Agriculturalist with a Bachelor's degree in Agriculture. I have a working experience of 5 years in promoting sustainable agriculture among small scale rural farmers in Masaka district Diocese.

My area of expertise is working with small scale rural subsistence farmers to improve their livelihoods through ensuring food security, health, hygiene & sanitation, agriculture, environmental conservation, soil & water conservation, water (water harvesting), collective marketing, savings and credit (Co-Save) / financial management and cross cutting issues, gender and HIV/AIDS mainstreaming.

Ciemiņi interaktīvā veidā stāstīja, kā populāri un katrā māsaimniecībā iecienīti produkti nonāk uz mūsu galda, uzsverot globalizācijas ietekmi katra cilvēka dzīvē. Šoreiz tas bija *Kafijas pupiņu stāsts* – kā tās izaug un tiek novāktas Ugandā un kā vēlāk nonāk pie patērētājiem visā pasaulē. Pārsteidzošākais bija mirklis, kad dalībnieki atklāja, cik maz saņem pupiņu audzētāji un cik daudz kafija maksā veikalā. Lai tikšanās būtu interesantāka, ciemiņi ik pa brīdim dalībniekus iesaistīja konkursos un aicināja piedalīties spēlēs.

Globālās izglītības spēļu pēcpusdienu Latvijas Universitātē 28.novembrī:

1. interaktīva iepazīšanās (skat. pielikumā *Uganda Quiz*),
2. globālās izglītības spēle „Spēlēsim Pasaulī”, kas sniedz globālu ieskatu iedzīvotāju un resursu sadalījumam,
3. Tonijs stāsts par globālajiem pārtikas drošības izaicinājumiem (skat. pielikumā *Global Food Security*),
4. Jānis Brizga un Valters stāstīja par godīgo tirdzniecību (skat. pielikumā *Alternative - Fair Trade*), ko papildināja Tonijs stāstījums,
5. diskusija par cilvēku ikdienu un skolām Ugandā, ko veicināja studentu jautājumi,
6. Īss Tonijs stāsts, par to, ko viņš dara savā NVO (skat. pielikumā *Tonny Kyambadde*).

Fotokolāža no interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "KAFIJA, BANĀNI UN CITI TĀLBRAUCĒJI MŪSU IKDIENĀ" Latvijas Universitātē 2014.gada 11.novembrī

Interaktīvas globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "Kafija, banāni un citi tālbraucēji mūsu ikdienā" Liepājas Universitātē (20.11. 10:00-12:30), Latvijas Universitātē PPMF (11.11. 16:10-18:00), Daugavpils Universitātē (11.11. 11:30-13:00), Smiltenes tehnikumā (19., 21.11.)

Globālās izglītības diena (21.11.) LU PPMF:
 11:30 - 13:30 Apaļā galdā diskusija "Globālās izglītības pedagogu kolektīvu pieredzes stāsti"

14:00 - 15:30 Fokusgrupas diskusija "Kāpēc izvēlos globālās izglītības spēļu?"

15:30 - 16:30 Globālās izglītības ideju izstāde

16:30 - 18:00 Radošā darbnīca "Pārtikas ķēdes Latvijas populārākajiem produktiem"

Organizē Latvijas Augstskolu Pedagogu asociācija (LAPSA), Humana People People Latvia, Asociācija ilgtspējīgai izglītībai attīstībai (AIIA), Zaļā brīvība

Informācija: <http://lapsa.lv/attistibas-izglitiba/globalas-izglitiba-nedela-2014/>

LAPAS.LV
 Latvijas Augstskolu Pedagogu asociācija

Adrese: Tā: LAPSA, Atbalsta centrs, Atbalsta centrs, Pasaules, Elizabetes ielā 215, (NPA) 1000, Rīga, Latvija
 E-pasts: info@lapsa.lv

Globālās izglītības nedēļa 2014

"PĀRTIKAS DROŠĪBA VIETĒJĀ UN GLOBĀLĀ MĒROGĀ" – 17.-22. novembris

Ai nārtiki detīvu izglītības detīvu globālās pilsētas jautā, 2014. gada kļūpā tās organizācija

Fotokolāža no interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "KAFIJA, BANĀNI UN CITI TĀLBRAUCĒJI MŪSU IKDIENĀ" Daugavpils Universitātē 2014.gada 19. un 21.novembrī

PAS.LV
 Latvijas Platforma attīstības sadarbībai
IDEĀLISTS NAV NAIVS

Interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "Kafija, banāni un citi tālbraucēji mūsu ikdienā" Liepājas Universitāte (20.11. 10:00-11:30), Latvijas Universitāte PPMF (11.11. 16:10-18:00), Daugavpils Universitāte (11.11. 11:30-13:00), Smiltenes tehnikuma (19., 21.11.)
UN GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS DIENA (21.11.) LU PPMF:
 17.-22. novembris
 11:30 - 13:30 Apaļā galda diskusija "Globālās izglītības pedagogu un skolēnu pieredzes stāsti"

<http://lapas.lv/attistibas-izglitiba/globalas-izglitibas-nedela-2014>

16:30 Globalas izglitibas ideju izstade
 Radošā darbnīca "Pārtikas ķēdes Latvijas populārākajiem produktiem"
 Latvijas Augstskolu Pedagogu asociācija (LAPSA), Humana People to People Association (AIIA), Zaļā brīvība

Fotokolāža no interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "KAFIJA, BANĀNI UN CITI TĀLBRAUCĒJI MŪSU IKDIENĀ" Liepājas Universitātē 2014.gada 20.novembrī

Fotokolāža no interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "KAFIJA, BANĀNI UN CITI TĀLBRAUCĒJI MŪSU IKDIENĀ" Smiltenes tehnikumā 2014.gada 19.-21.novembrī

Audzēkņu atziņas pēc interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "KAFIJA, BANĀNI UN CITI TĀLBRAUCĒJI MŪSU IKDIENĀ" Smiltenes tehnikumā 2014.gada 19.-21.novembrī

- Manuprāt, mums vajadzētu mēģināt atbalstīt plantāciju strādniekus, nepērkot lētākos, bet tos produktus, kam ir šī *fair trade* zīme. Es labprāt maksātu dārgāk par vienu banānu, lai tikai strādnieki saņemtu lielāku algu.
- Es domāju, ka vairāk vajadzētu maksāt strādniekiem, vismaz 4 pensi nevis 1 penss, un maksāt dārgāk par banānu, lai būtu godīgi (Sabīne, 1.k.)
- Cilvēki ir negodīgi, savāc lielāko naudu sev, kaut gan strādniekiem, kuri dara lielāko darbu, bezmaz jāmirst badā.
- Manuprāt, labāk būtu, ja prece būtu dārgāka un tomēr plantāciju strādniekiem maksātu vairāk naudas, vai arī no veikalu peļņas kāda daļiņa aizietu strādniekiem.
- Mans secinājums ir tas, ka nepiemēroti tiek maksāts. To, ka lielākā darba darītājiem tiek mazāk maksāts. Un ja tā paskatās, tad tā arī patiesībā notiek skatoties pēc katras profesijas dzīves apstākļiem un iztikšanas. Un, ja cilvēki sāktu saprast, tad sāktos „ēdienu kaujas” protesti.
- Vajadzētu banānu plantācijās strādājošajiem maksāt vairāk naudas – es būtu gatava pirkt banānus par dārgāku naudu. Darbs ir nauda. Visiem nauda ir vajadzīga.
- Strādnieku algas ir pārāk mazas, toties mārketiem peļņa ir pārāk liela. Godīgi būtu 4p. Strādniekiem (13-1; 1+3).
- Mēs Latvijā pērkam daļēji drošu pārtiku, jo no ārzemēm vestā pārtika ir pakļauta dažādām slimībām un daļēji cilvēki saņem par tās pārtikas audzēšanu niecīgu algu.
- Strādniekiem maksā vismazāk, neskatoties uz to, ka viņiem ir vislielākā loma tai ražai. Īpašniekam ir diezgan daudz, viņš ir viens, nu ne vairāk kā 10 cilvēki var būt īpašnieki, bet strādnieki ir ~ 50 cilvēki un viņiem maksā 5x mazāk.
- Es nonācu pie secinājuma, ka pašiem strādniekiem, kuri pacieš vislielāko risku, maksā ļoti maz.
- Nonācu pie secinājuma, ka vairāk gandrīz nekas nav godīgi. Visu apņem sev tie, kuri nav pelnījuši pusi no tā visa.
- Es nebūtu gatava pirkt dārgākus banānus, bet no otras puses samaksa banānu audzētājiem ir par mazu.
- Mēs Latvijā dzīvojam labi salīdzinājumā ar afrikāņiem,
- Domāju, ka šī sistēma ir ļoti netaisna attiecībā gan uz strādniekiem, gan arī uz supermārketu īpašniekiem, darbinieki saņem ļoti maz, lai gan ir pelnījuši daudz vairāk, savukārt supermārketu īpašnieki saņem par daudz. Šī sistēma ir jāmaina!
- Domāju, ka plantāciju strādniekiem maksā par maz, jo viņiem jāsaskaras ar ķīmikālijām. Un kad veikalam ir par daudz, jo tur viņi izpako un noliek letē. Bet tik un tā banāni var būt bojāti un var saindēties!
- I think that supermarkets salary of bananas is too big, they need to give the workers a bigger salary.
- Ka ir negodīgi pret strādniekiem, jo viņiem naudas pat nepietiek bērnu izskološanai (Santa).
- People who do the hardest work, not always get the biggest salary (Ane).
- Ja pārtiku ved ar kuģi pār jūrām un pa ceļam tā pazūd, tad to apmaksā pārtikas pārvadātāji.
- Melnstrādnieki saņem ļoti maz naudas un strādājot viņi gūst dažādas veselības problēmas, bet veikals saņem proporcionāli daudz (Dārta).

- Es nevarēju iedomāties, cik liels ceļš jāveic banāniem, lai viņi nokļūtu veikala plauktos.
- Es domāju, ka cilvēkiem, kas novāc banānus, maz maksā. Es domāju, ka cilvēki, kuri tirgo veikalos, tirgos, pusi sev iebāž kabatā.
- Pārtikas drošība ir arī augļu mazgāšana.
- Es domāju, ka strādniekiem maksā par maz, bet veikaliem par daudz. Es domāju, ka mēs varam to mainīt, bet tikai es nezinu patiešām kā.
- Vienmēr lielveikaliem no pārdotā pirkuma maksās vairāk nekā ražotājiem.
- Es nezināju, kā notiek banānu pārvešana un nezināju, cik katrs saņem nauda par to darbu, ko dara (Inga).
- Es nezināju to, ka tie tik ilgi ceļo, līdz nonāk veikalos.
- Es uzzināju, kā notiek banānu ieguve, tirdzniecība un tas likās iepriekš kā pašsaprotams darbs, bet uzzinot, kā tas viss notiek, tad varēja saprast, ka tas ir sarežģīts un laikietilpīgs darbs (Inese).
- Lai izgatavotu kafiju, ir jāiet cauri sarežģītam procesam.
- Lielveikaliem vienmēr ir jāpārbauda pārtikas kvalitāte un ražotāju darbs, kā viņi savu produktu ražo.
- Banānus ved zaļus, tad šeit ieliek tādā kā kambarī un nogatavina dzeltenus. Pēc tam ved uz veikalu (Inese).
- Cilvēki izmanto pārtiku un veikalā tas viss ir pieejams (Ketija).
- Trade is not balanced.
- Banānu strādnieki strādā vairāk nekā 12h un saņem tikai 10-13 mārciņas, veikali saņem vairāk kā 70%.
- Strādniekiem ir ļoti smags darbs viņi var saslimt; lielāko daļu naudas saņem lielveikali.
- Svarīgi ir ieturēt pareizu diētu, ēst veselīgus ēdienus, skatīties lietošanas termiņu (Samanta).
- Es nezināju, ka pārtika var veikt tik tālu ceļu pie mums un ar tik dažādiem procesiem (Līva).
- Atziņa ir tāda, ka cilvēkiem ir jāiegulda liels un smags darbs, lai pircēji tiktu pie kvalitatīvas preces (Loreta).

Fotokolāža no interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "Pārtikas drošība. Dzīve un līdzdalība vietējā kopienā" Gulbenes novada valsts ģimnāzijā 2014.gada 26.novembrī

Fotokolāža no interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "Pārtikas drošība. Dzīve un līdzdalība vietējā kopienā" Gulbenes 2.vidusskolā 2014.gada 26.novembrī

Fotokolāža no interaktīvās globālās izglītības spēļu pēcpusdienas "Pārtikas drošība" Latvijas Universitātē 2014.gada 28.novembrī

🌐 Padziļinātai globālās izglītības pieejas izziņāšanai, aicinājām piedalīties **GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS DIENĀ**, kas notika 21.novembrī LU PPMF telpās Jūrmalas gatvē 74/76. Šajā dienā organizējām apaļā galda diskusiju, fokusgrupas diskusiju, globālās izglītības ideju izstādi, un radošo darbnīcu.

Apaļā galda diskusija "GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS PIEREDZES STĀSTI" - plkst.11:30-13:30. Diskusijā savus globālās izglītības pieredzes stāstus stāstīja formālās un neformālās izglītības pedagogi, studenti un skolēni, un māksliniece stāstīšanas laikā tos vizualizēja, kas projekcijā tika attēlots uz ekrāna.

Par pieredzes stāstiem globālajā izglītībā un apaļā galda diskusijā:

Izglītības joma ir daudzveidīga, un to veido dažādas tajā iesaistīto cilvēku grupas - pirmsskolu pedagogi, skolēni un skolu pedagogi, studējošie un augstskolu docētāji, kā arī sabiedrisko, nevalstisko organizāciju aktīvisti. Satīkties, dalīties ar savu pieredzi un diskutēt par kopīgi nozīmīgiem tematiem mums nesanaķ bieži, taču šis ir tas brīdis, kad esam ieplānojuši būt kopā un esam te ieradušies.

Tie, kas pārstāvam arī GI jomu, savu darbošanos izpaužam ne tikai mūsu ikdienas kopienas mērogā, bet arī starptautiski. Līdz ar to, mēs kopā neesam notverami tik bieži. Taču, mums ir palaimējies šodien.

GI stāsti ir daudzšķautnaini - tie pauž ne tikai profesionālo, bet arī personīgo un vides aspektu - raksturo stāstītāju gan kā cilvēku, gan kā skolotāju, gan kā vietējās kopienas pārstāvi. Sekosim līdzi un mēģināsim šīs šķautnes atpazīt!

Lai palīdzētu šos stāstus baudīt radošāk, esam uzaicinājuši mākslinieci Žeņu, kas stāstīšanas laikā tos interpretēs, zīmējot kopīgo globālās izglītības pieredzes stāstu. Baudīsim šos stāstus ar ausīm, acīm, prātu un sirdi! Un šīs diskusijas noslēguma daļā padalīsimies ar savām pārdomām par globālo izglītību, balstoties uz redzēto un dzirdēto.

Apaļā galda diskusijas mērķis:

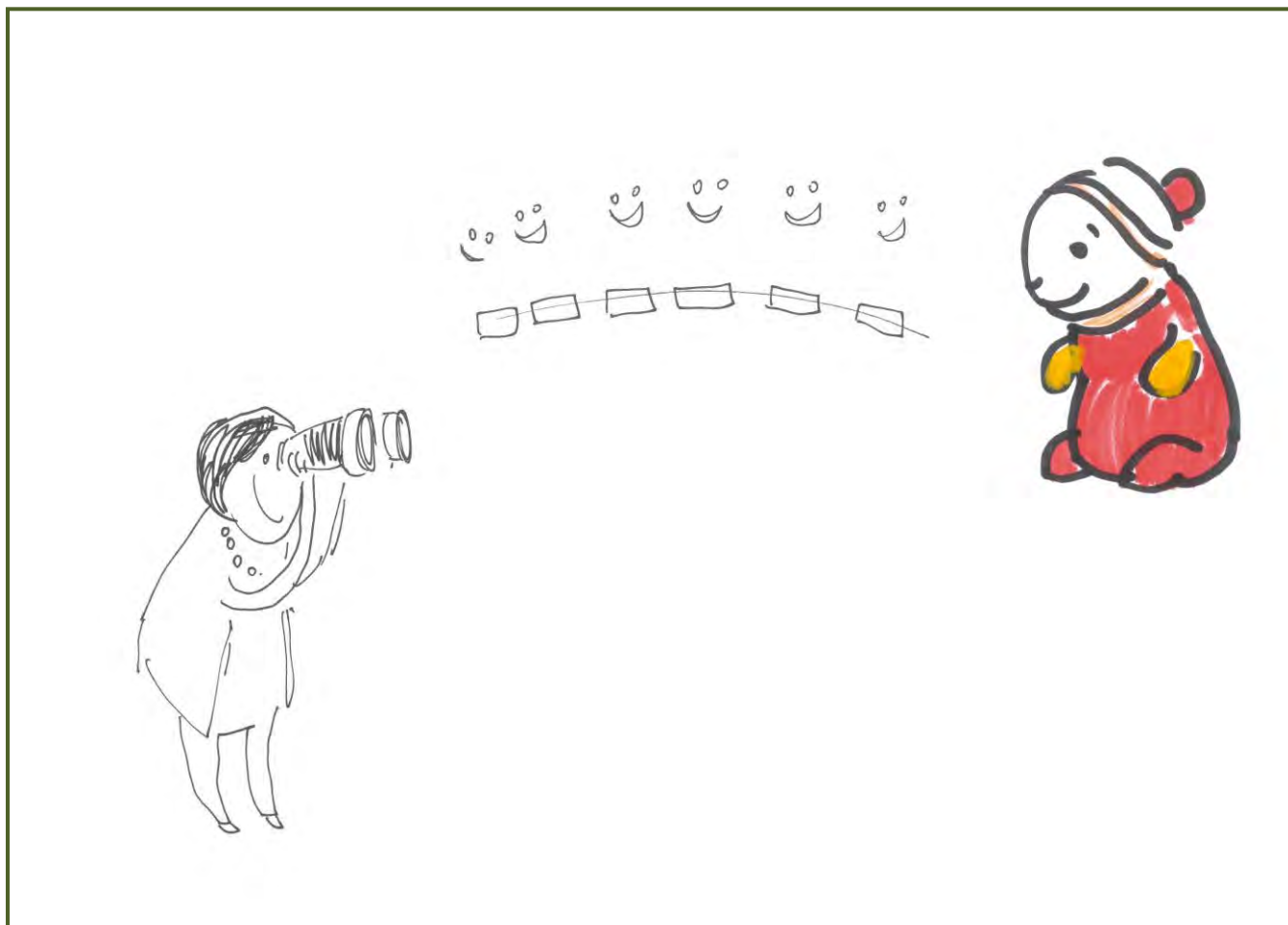
- iepazīties ar dažādiem globālās izglītības pieredzes stāstiem,
- baudīt šo stāstu vizuālu interpretāciju,
- balstoties uz dzirdēto un redzēto, veidot izpratni par to, kas ir globālā izglītība šo stāstu kontekstā.

Apaļā galda diskusijas gaita:

- 15 minūtes katram stāstam
- 5 minūtes iedvesmas piemēriem
- 15 minūtes globālās izglītības izpratnes aprakstam un prezentēšanai.

Apajā galda diskusijas dalībnieki:

1. **Solveiga** Vilka – skolotāja 12:00-12:16
2. **Kārlis Edžus** Kadils – skolēns 12:18-12:23
3. **Edīte** Limbēna – pirmsskolas skolotāja 12:24-12:38
4. **Valentīna** Stepanova – skolotāja 12:40-12:53
5. **Rūta** Kronberga – augstskolas docētāja 12:56-13:10
6. **Līga** Silauniece – skolotāja 13:10-13:20
7. **Madara** Mazjāne – NVO - 13:22-13:31

Jautājumi apaļā galda diskusijas skatītājiem:

- Kas no dzirdētā un redzētā tevi iedvesmoja? Un kāpēc?
- Balstoties uz dzirdēto un redzēto, kas ir globālā izglītība šo stāstu kontekstā?
- Grupās pa 4, izpratni raksta uz A4 lapas, izstāsta visai auditorijai un pielipina pie sienas.

Apalā galdā diskusijas stāsti

Solveiga Vilka, Lizuma vidusskolas skolotāja

MĀCĪTIES DAROT: LIZUMA VIDUSSKOLAS GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS PIEREDZE ĀRPUSKLASES PASĀKUMOS

Apkopojot paveikto, visus ārpusstundu pasākumus vieno ideja – mācāmies darot. Šo ideju balsta praktiska darbošanās, sadarbība ar vecākiem un sabiedrību. Šādā veidā varam nonākt pie attieksmes maiņas un vērtībām, kuras atbilst globālās izglītības idejām, un kuras ir neiespējami attīstīt bez vecāku un sabiedrības atbalsta.

Visas notiekošās aktivitātes var sadalīt trīs lielās grupās, kuras vieno atslēgvārdi:

- darbošanās,
- vecāki kopā ar bērniem,
- mācīties darot.

Visas pasākumu grupas ir savstarpēji saistītas un no vienas darbības loģiski izriet nākamā.

Tā kā Lizuma vidusskola atrodas bijušajā muižas pilī, tad katra diena ir ilgtspējīgas attīstības diena, kad, saudzējot un izmantojot apkārtējo vidi, domājam par to, lai pils ēkas un apkārtnē priecētu ne tikai šīsdienas lizumiešus, bet būtu tik pat skaistas nākotnē:

- *pils parka talkas katru pavasari un rudeni,*
- *ceļmalu sakopšanas talkas.*

Kopīga darbošanās – labdarības projekti:

- *atbalsts Alūksnes dzīvnieku patversmei „Astes un ūsas”,*
- *skolēnu pašgatavoti gardumi, dāvaniņas un Ziemassvētku apsveikumi Lizuma pagasta vientuļajiem pensionāriem.*

Darbošanās kopā ar vecākiem un ekspertiem darbnīcu nedēļā:

- *karošu darināšana,*
- *rotālietu tamborēšana,*
- *krēmu gatavošana,*
- *rotu gatavošana,*
- *ziepju vārīšana,*
- *kokapstrādes darbnīca,*
- *auduma ziedu gatavošana,*
- *dāvanu iesaiņošana,*
- *uzkodu gatavošana.*

Vecāku iesaistīšanās un atbalsts – *globālais karnevāls skolā* – katra klase izlozē kādu no pasaules tautām, kopā ar vecākiem sagatavo atbilstošus tērpus un priekšnesumus.

Mācīties darot – spilgtākā izpausme vasaras nometne „Izdzīvotāji – pasauli glābjot”. Simulācijas spēle lauku apstākļos, kas māca sadarbību, komunikāciju, radoša un atraktīva vide, lai praksē apgūtu sociālo taisnīgumu, ilgtspējīgu attīstību, sadarbību, iecietību, starpkultūru komunikāciju.

Nometnes leģenda – dievu vēstījums par slepeno plānu, ar kura palīdzību iespējams izglābt pasauli. Katru dienu kāds no dieviem ierodas, lai pavēstītu par galvenajiem uzdevumiem, kas jāveic, lai atrastu atbildi uz jautājumu – kā izglābt pasauli.

Problēmas, ar kurām saskārāties....

Pozitīvās atziņas...

Šai pasaulē ir tik daudz lietu, kas jāpaveic! Kāpēc gan lai es nebūtu pirmais, kurš ķeras pie tām? (Dz.P. Vasvani)

Kārlis Edžus Kadils, Gulbenes novada valsts ģimnāzijas 11.klases skolēns

DROŠA PĀRTIKA: MANA PIEREDZE

Jau no agras bērnības esmu sajutis manas ģimenes rūpes un uzmanību, kādu pārtiku mēs ikdienā lietojam. Pirmkārt, es zinu, ka mana mamma mani baroja ar krūti līdz 1 gada vecumam, lai es saņemtu pašu labāko. Kad mani sāka piebarot, tad vecāki man meklēja mājas truša vai teliņa gaļu un izmantoja tikai pašaudzētus dārzeņus. Viņi pēc iespējas ilgāk centās mani pasargāt no veikala konfektēm un limonādēm.

Mums ir lauku māja, un pie tās ir dārzs, kur katru vasaru mana ģimene izaudzē visus ziemai nepieciešamos dārzeņus. Es pats esmu gan kaplējis, gan vagojis kartupeļus un novācis ražu, lasījis Kolorādo vaboles, lai kartupeļi nebūtu jāsmidzina ar ķīmiju. Mani vecāki cenšas pēc iespējas mazāk iepirkties veikalā, jo viņi neuzskata, ka veikals piedāvātu veselīgu pārtiku. Piena produktus un gaļu mēs pārkam no zināmiem zemniekiem. Mamma ikdienā ēdienu gatavo pati, neizmantojot pusfabrikātus. Jā, tas aizņem vairāk laika, bet tā mamma pasarga savu ģimeni un var labāk parūpēties par mums.

Mēs ģimenē gatavojam arī savas sulas, sīrupus un ievārījumus. Mēs vācam arī paši savas tējas, garšaugus. Vecmamma mums palīdz sagatavot sukādes ziemai un žāvētus ābolus un cidonijas. Esmu pieradis, ka vecāki dzeršanai ved avota ūdeni. Es novērtēju, ka vecāki rudenos man spiež daudz burkānu sulu. Pavasaros salātos mums tiek pievienoti lauku zaļumi (nātres, balandas, gaiļbikšišu lapas utt), mūs mudina ēst koku pumpurus, dzert bērzu, kļavu sulas, biezpienam pievieno diedzētus graudus. Mamma no rītiem gatavo zaļos kokteiļus, kur kefīrs tiek sablenderēts ar dažādiem dārza zaļumiem. Mums netiek mājās gatavoti daudz dārzeņu konservi, bet ziemā mēs izmantojam svaigus dārzeņus vai sasaldētus.

Pašlaik esmu iesaistījies "Yager group" projektā, kurā gūstu gan zināšanas, gan pieredzi, kā cilvēkiem piedāvāt drošu, veselīgu pārtiku. Pats lietoju dažus no produktiem, kā XS Power drink, Nutrilite proteīna pulveris, esmu izpētījis to sastāvu un jūtos labi pēc to lietošanas.

Zinu, kad man pašam būs ģimene, es arī lielu uzmanību pievērsīšu drošai pārtikai.

GLOBALĀS IZGLĪTĪBAS PIEREDZE OGRES VISPĀRĒJĀ IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ „ZELTA SIETIŅŠ”

Es pārstāvu Ogres vispārējo izglītības iestādi „Zelta sietiņš”, kas šī gada nogalē svinēs savu 35. jubileju. Šo gadu laikā esam izveidojuši savas tradīcijas un uzkrājuši bagātu pieredzi, kas palīdz izvirzīt un īstenot dažādus mērķus, lai pilnveidotu bērnu prasmes un iemaņas būt empātiskiem, izjust un līdzpārdzīvot citiem. Veidojam tolerantu attieksmi pret tiem, kas atšķiras no mums. Par nozīmīgām uzskatām zināšanas par vides aizsardzību un ilgtspējīgu dabas resursu pārvaldīšanu.

Šodien vēlētos padalīties pieredze, kur mūsu iestādē izpaužas globālā izglītība. Kopš izglītības

iestāde ir dibināta, mēs strādājam ar bērniem, kuriem ir valodas traucējumi un, nu jau arī trešo gadu ar bērniem, kuriem ir jauktie attīstības traucējumi. Šo grupu bērni tiek iesaistīti visos iestādes pasākumos – kopā sportojot, piedaloties gadskārtu svētkos. Bērni ir daudz tolerantāki un empātiskāki kā, reizēm nākas saskarties, ar vecāku noraidošo un pat ļoti kritisko attieksmi, kas balstīta uz neprasmī vai nevēlēšanos izprast un pieņemt savādāko. Ja bērniem tiek izskaidrots un, ar piemēriem parādīts, bērni ļoti ātri pieņem citādo. Bērni ir gatavi palīdzēt un uzņemties līdzbildību par tiem, kuri ir līdžs. Jo ātrāk mēs bērniem parādām un izskaidrojam, ka lietas un apstākļi mēdz būt atšķirīgi, jo viņi ir pielaidīgāki un lojālāki savā attieksmē, ko bērni paņem līdž turpmākā dzīvē.

Par tradīciju, un nu jau arī vecvecāku ļoti gaidītu, kļuvis ikgadējais „Vecvecāku rīts”, kurā mēs aicinām piedalīties bērnu vecmāmiņas un vectētiņus, kuri sabrauc no dažādām Latvijas vietām. Jau ilgi pirms pasākuma mēs runājam par ģimeniskām vērtībām, par cieņu un attieksmi, par to, ko bērniem iemāca vecvecāki, kā bērni var palīdzēt viņiem. Kopīgi tiek organizēts svētku koncerts un izstādes, kurās vecvecāki izstāda savas personīgās lietas, atbilstoši konkrētā gada tēmai, vai arī bērni gatavo izstādīti vecvecākiem kā pateicību par viņu mīlumu un nesavtību. Pasākuma otrā daļa norit grupās, kur pedagogi ir parūpējušies par kopīgām aktivitātēm bērniem un vecvecākiem. Vecvecāku gandarījums par kopā pavadīto laiku un tieši viņiem veltīto laiku bērnudārzā izpaužas daudzajos labajos pateicības vārdos, smaidos un vēlmē tikties nākamā gadā!

Vairāku gadu garumā mēs aktīvi iesaistījāmies makulatūras vākšanā un tās nodošanā otrreizējai pārstrādei Līgatnē. Makulatūru vāca katras grupas bērni kopā ar vecākiem, to vēlāk pārvēršot kilogramos. Uzvarētāji saņēma dienas ekskursiju uz Līgatnes papīrfabriku un dabas takām. Savāktie kilogrami tika pārvēsti ietaupītos kokos, kuri netiks nocirsti un turpinās priecēt apkārtējos. Pasākums noslēdzās ar priekšautiņu piešķiršanu grupas laukumu kokiem, uz kuriem bija uzrakstīts izglābto koku skaits.

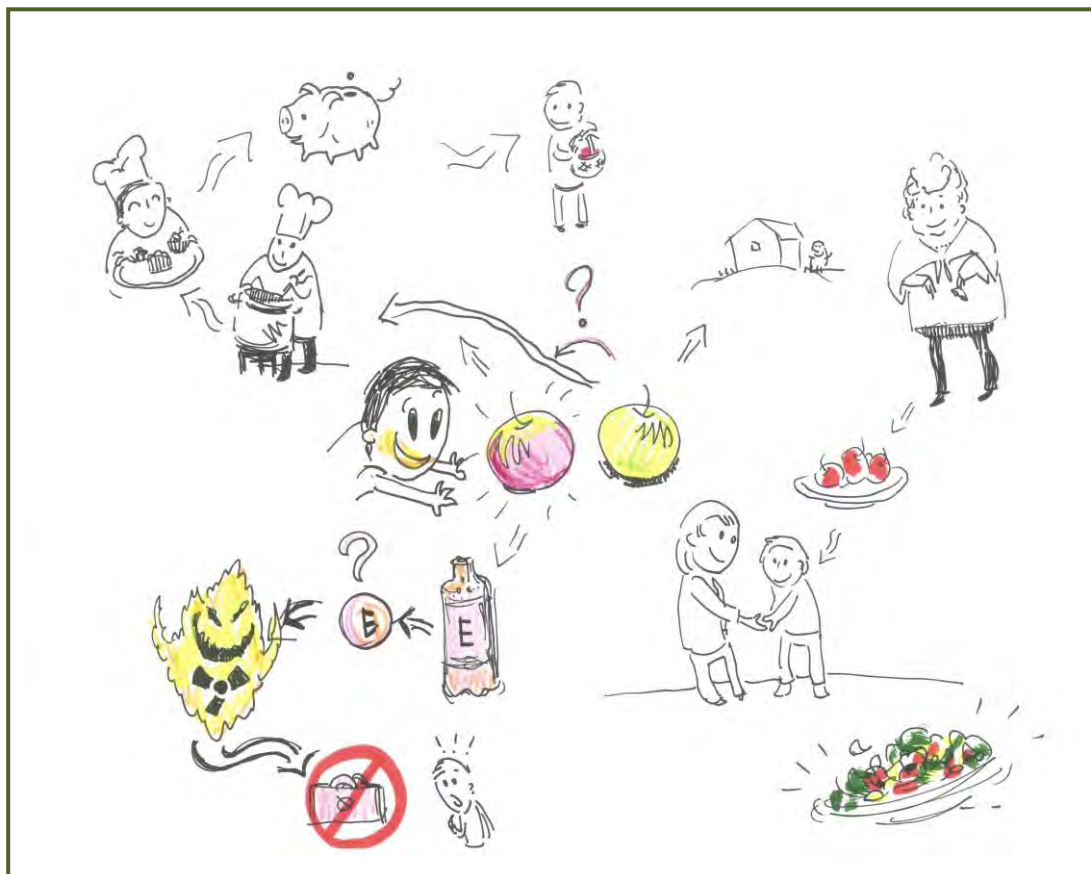
Es pati bērnudārzā jau piekto gadu vadu bērniem nodarbības, kas saistītas ar bērnu personīgo drošību attiecībās ar lieliem un maziem, pazīstamiem un nepazīstamiem cilvēkiem. Mūsu straujajā gadsimtā, kad vecāku aizņemtības dēļ, mēdz gadīties, ka nav laika pārrunāt drošības jautājumus, man palīgā nāk lelle – Džimba Drošulis, kas palīdz bērniem izprast dažādas bīstamas situācijas un veido pareizu prasmī, kā šādās reizēs rīkoties. Palīdz izprast, ka mēs, lai arī esam tik dažādi, mums tomēr ir jāprot saskatīt otra emocionālo noskaņojumu, kura izmaiņās, bieži tieši vai netieši vainojami ir apkārt esošie. Šajās nodarbībās tiek veicināta empātijas attīstīšana un iespēja jau iepriekš pavērtēt savas rīcības iespējamās sekas.

VESELĪGA UN DROŠA PĀRTIKA

Mājturības priekšmets ir priekšmets, kurš ir ļoti cieši saistīts ar mūsu ikdienas dzīvi. Līdz ar to viens no tematiem, kuru mēs mācāmies katrā klasē ir temats par veselīgu uzturu.

Domājot par mūsu bērnu un sabiedrības nākotni, ir ļoti svarīgi panākt, lai mūsu jaunā paaudze saprastu, ka viņu pašu un viņu pēcnācēju veselība ir ciešā saistībā ar pārtiku, kuru viņi lieto ikdienā.

Ieejot jebkurā lielveikalā mēs redzam pilnus plauktus ar daudzveidīgu pārtiku ļoti pievilcīgos iepakojumos un ar ļoti pievilcīgām cenām. Ja cilvēkam nav nekādas informācijas un

priekšzināšanu, piem. par E-vielām, modificētu pārtiku, uztura bagātinātājiem utt., viņš arī pirks to, kas ir skaistāk noformēts un lētāks. Tāpēc ir ļoti svarīgi izglītot savus audzēkņus šajā jautājumā.

Savās nodarbībās cenšos par visu to runāt, vērst uzmanību uz to, cik visiem mums ir svarīga laba veselība un cik daudz veselība ir atkarīga no tā, ko mēs lietojam uzturā.

Piem., runājot par E-vielām, mēs savācam iepakojumu kolekciju, analizējam produktu sastāvu, mēģinām izprast, kā tas varētu vai nevarētu ietekmēt mūsu veselību. Ir ienākusi mūsu uzturā arī ģenētiski modificēta pārtika. Esmu devusi uzdevumu izpētīt veikalā MAXIMA noteikumus, kuri būtu jāievēro attiecībā uz šo pārtiku, pirmkārt, vai tā ir novietota atsevišķi ar norādi ĢMP un kāda pārtika ar ĢMO ir mūsu veikalā. Pēc tam to visu pārrunājām, izanalizējām un konstatējām, ka Latvijā ražoti produkti nav tik pārpilni ar ĢMO kā ārzemju produkti.

Šos visus tematus saistu noteikti ar veselības jautājumiem. Kā šī pārtika ietekmē vai nākotnē ietekmēs mūsu veselību. Un ļoti interesanti, ka praktiski katru gadu pēc šīm pārrunām seko jautājums „Bet ko tad, lai mēs ēdam?” un tad jau secinājums nāk pats „Ēdīsim Latvijā ražotus produktus!”

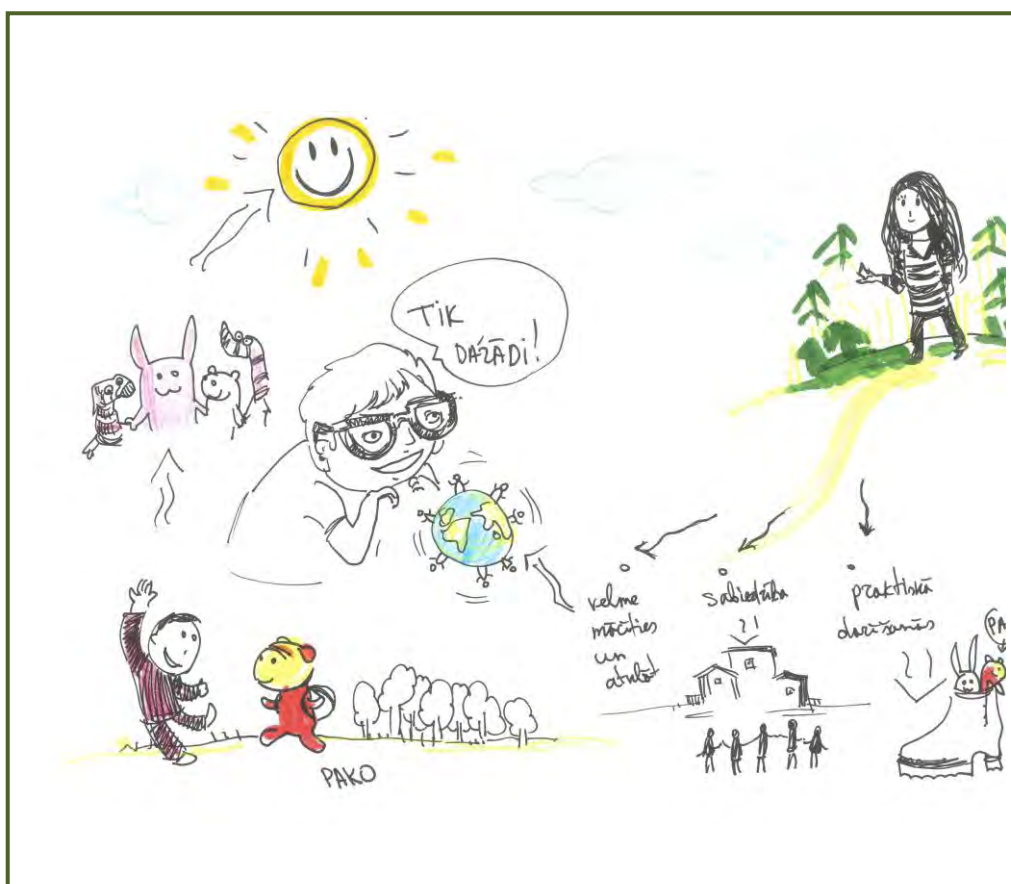
Mūsu mazpilsētas pluss ir tas, ka lielākai daļai iedzīvotāju ir savi mazdārziņi, tāpēc ir iespēja lietot uzturā veselīgu pārtiku.

PERSONĪGĀS PIEREDZES STĀSTS

Savu globālo stāstu es varētu ielikt 3 punktos:

1) vēlme atklāt un mācīties. Man vienmēr ir interesējis cilvēks un cilvēki dažādos pasaules nostūros. Tas ir tas, kas mani aizveda studēt vēsturi un vēlāk - mudināja iesaistīties NVO darba arvien vairāk un vairāk. Tas deva ne tikai iespēju izzināt teorētiski, bet arī reāli satikt dažādību un izzināt to caur savu pieredzi.

Darbs universitātē man arī ir milzīga mācīšanās - tas gan palīdz salikt "pa plauktiņiem" iegūto pieredzi, gan turpināt izzināšanas procesu, gan dalīties ar to, kas man ir.

2) sabiedriskā aktivitāte. Darbs NVO *Humana People to People in Latvia* ir mani lielā mērā audzinājis globālās izglītības vidē 5 gadu garumā. Tā bija mācīšanās darot, atklājot, daloties. Viss kopā un ļoti intensīvi.

Kā arī tas man vairāk un vairāk lika aizdomāties par to cik svarīgi ir būt radītājam pašam savā dzīvē un savā sabiedrībā. Ja Tu kaut ko vēlies - dari, radi un dari to no sirds un durvis atvērsies tālāk, un īstie cilvēki satiksies.

Esmu *Do-ocracy* idejas piekritēja.

3) praktiskums - ko es pati varu darīt.

Globālā izglītība bieži liekas tāls un grūti izprotams jēdziens un esmu daudz domājusi, kas ir tas "sausais atlikums", kas paliek pēc tam, kad jēdziens ir izprasts, problēma ir saprasta? Vai mēs atstājam sevi un citus ar sajūtu, ka ir traki un dzīvojam tālāk? Tas, kas man ir svarīgi un ko gribu arvien vairāk ieviest pati savā dzīvē - praktiska darbošanās. Novest terminus, idejas līdz praktiskai rīcībai.

Piem., ja runājam par vidi, tad arī šķirojam atkritumus, pārstrādājam vecas lietas un mācamies rast veidus, lai šis process sagādātu prieku :)

DROŠA PĀRTIKA

Viens no veselības garantiem ir pārtika, ko cilvēks lieto ikdienā. ES pārtikas nekaitīguma politika ir vērsta uz to, lai panāktu, ka iedzīvotāji ikdienā varētu baudīt no ekoloģiski tīriem augiem un veselīgiem dzīvniekiem iegūtu, uzturvielām bagātu pārtiku. ES drošas pārtikas standarti ir vieni no augstākajiem, tomēr šos standartus globālajā tirgū uzturēt reizēm ir sarežģīti.

Kāpēc par to būtu jārunā ar skolēniem? Pirmkārt, svarīgi pievērst jauniešu uzmanību tam, ko viņi lieto uzturā un kā tas nākotnē varētu atsaukties uz viņu vai

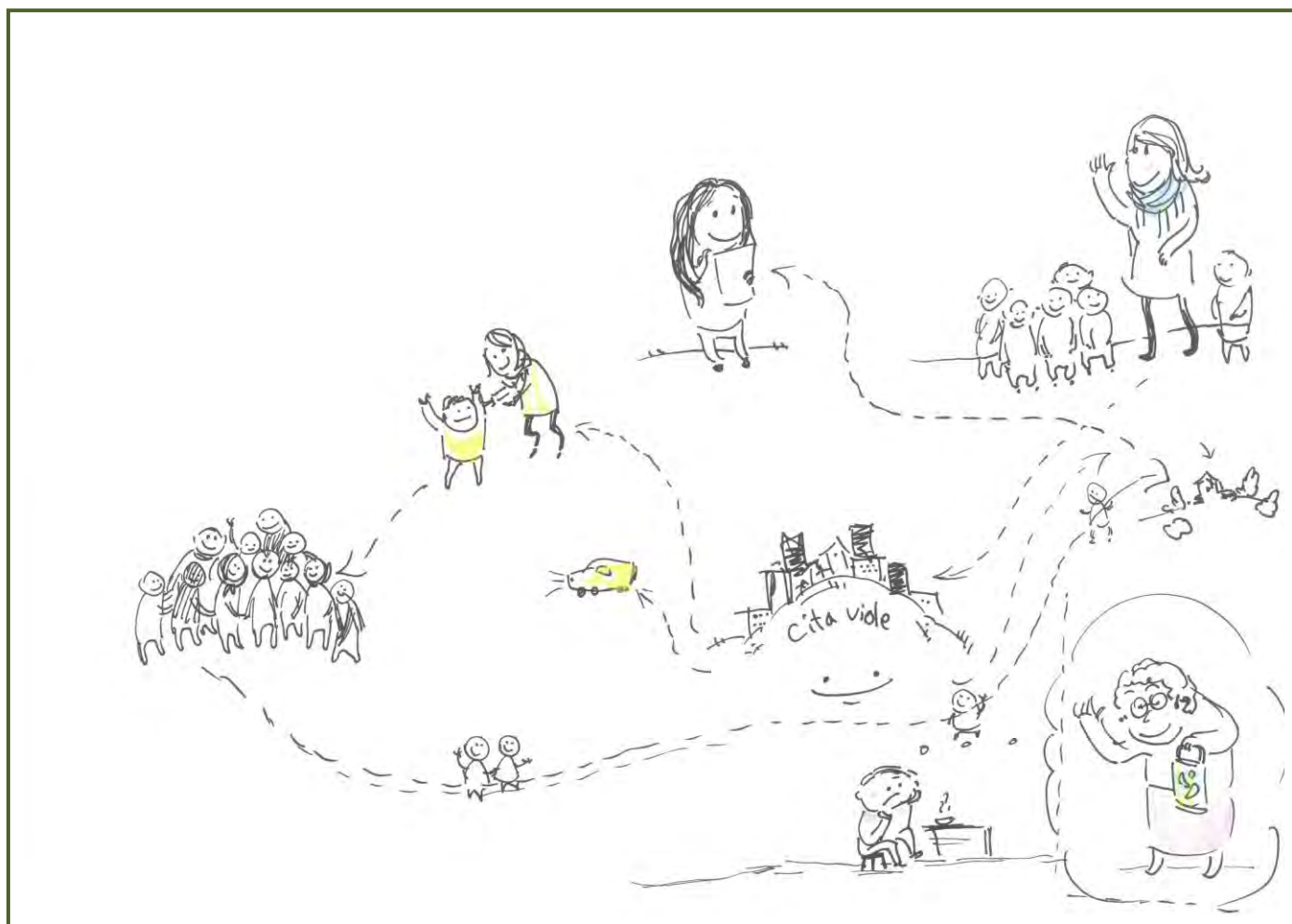
tuvinieku veselību, jo ietekme uzreiz nav ne sajūtama, ne redzama. Otrkārt, jāveicina jauniešu kritiskās domāšana un domāšana globāli, plašāk, ne tikai par šodien un sevi, bet par katra rīcības ietekmi uz sabiedrību nākotnē. Treškārt, jāveicina domāšana ārpus stereotipiem, piemēram, par to, ka vissliktākā pārtika ir tikai tā, kurā ir daudz E vielu. ES noteikumi paredz, ka patērētājiem ir jāiegūst pilnīga un precīza informācija no etiķetēm par pārtikas sastāvu un izcelsmi, lai varētu apzināti izvēlēties, ko lietot uzturā. Jautājums, vai mēs izlasot saprotam, ko katra norādītā viela nozīmē un kā tā ietekmē organismu.

Viens no uzdevumiem, ko realizēju ķīmijas stundās, lai pievērstu tam uzmanību un liktu jauniešiem aizdomāties, ir šāds: jaunieši izvēlas 2-3 pārtikas produktus, kurus izmanto ikdienā, atrod informāciju par produktā ietilpstošo vielu ietekmi uz veselību. Stundā prezentē savu pētījumu un diskutē par to, kādos gadījumos pastāv risks veselībai. Skolēni bieži vien paši uzsāk diskusiju arī par pārtikas ražošanu un ceļu līdz tā nonāk pie ģimenes. Lielākais ieguvums šādām diskusijām ir tas, ka jaunieši paši nonāk pie secinājuma, ka viena no drošākajām pārtikām ir vietējā un sezonālā. Piemēram, Gulbenes novadā lielu popularitāti ir ieguvis Zaļais tirdziņš, kurš darbojas jau 3 gadus. Tirdziņā ir iespējams regulāri (1x mēnesī) iegādāties vietējo, ekoloģiski tīru, mājrāžotāju produkciju.

Visiem ir zināms, ka materiāli, kas saskaras ar pārtiku nedrīkst izraisīt ķīmisku reakciju un ietekmēt pārtikas kvalitāti, bet bieži vien cilvēki nezina vai nepievērš uzmanību, kā pareizi lietot attiecīgo materiālu. Tā, piemēram, iepirkuma maisiņos saldētavā uzglabā produktus, vienreizējos plastmasas traukus izmanto vairākkārtīgi. Ar skolēniem kopīgi pētām plastmasu veidus un to pareizu pielietojumu, kā arī runājam par to, kas pēc tam notiek ar šo iepakojumu, skolēni piedāvā alternatīvus materiālus produktu uzglabāšanai, kas mazāk kaitīgi ne tikai pārtikas uzglabāšanai, bet arī apkārtējai videi.

Tiesības uz drošu pārtiku ir viena no nozīmīgākajām cilvēka tiesībām un par to jārunā ar jauniešiem, jo viņi ir tie, kuri nākotnē būs tās ražotāji, izplatītāji.

PERSONĪGĀS PIEREDZES STĀSTS

1. Eiropas Brīvprātīgais darbs (EVS)- gadu ilga pieredze dzīvojot Ungārijā, strādājot Budapeštas bērnu slimnīcas intensīvās terapijas un apdegumu nodaļā. Ikdienas un ne-ikdienas atšķirības un kopīgās iezīmes (Latvija vs. Ungārija) no mana skatu punkta.
2. Starptautiski projekti: "Me & You" par dzimumu jautājumiem Gruzijā (<http://madaramazjane.wix.com/meyou>) šī gada septembrī un "Kultūratšķirības un dažādās pieejas Erasmus+ projektu realizēšanai Norvēģijas kontekstā" - idejas, zināšanas un pieredze TIC TAC apmācībās Oslo šī gada oktobrī. Stāsts - kā projekti tapa manī un ap mani. Kā izauga un "aizgāja tautās". Zināšanas, emocijas, cilvēku un NVO dažādās mazās pieejas lielu sapņu īstenošanai.
3. Globālā izglītība caur dzimumu jautājumu prizmu. Mana pieredze Latvijas lauku un pilsētu skolās darbā ar jauniešiem saistībā ar dzimumu lomu un līdztiesības jautājumiem (darbojoties kā HPPL pārstāvim).

Novērojumi un secinājumi, sajūsmas un apjukumi un visam pāri sajūta- tas ir TAS, kur man ir jāiet un jāattīstās :)

Fotokolāža no Globālās izglītības dienas apaļā galdā diskusijas "GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS PIEREDZES STĀSTI" Latvijas Universitātē 2014.gada 21.novembrī

Fokusgrupas diskusija "KĀPĒC IZVĒLOS GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS PIEEJU?" - plkst.14:00-15:30. Fokusgrupas diskusijā piedalās ar globālo izglītību saistītie pārstāvji no dažādām darbošanās jomām: skolu pedagogi, skolēni, izglītības studiju programmās studējošie, augstskolu docētāji, u.c.

Par globālās izglītības izvēli dažādu izglītības jomas dalībnieku grupās un fokusgrupas diskusijā:

Fokusgrupa mūsu pasākuma izpratnē būs dalīšanās ar pieredzi un turpmākas darbības idejām par GI ne tik daudz tikai no savas skatu platformas, bet visvairāk no sevis pārstāvētās grupas platformas. Šajā fokusgrupā aktīvi dalībnieki būsim mēs visi - gan tie septiņu grupu pārstāvji, kas sēž te priekšā, gan skatītāji / klausītāji, kas atrodas telpas otrajā pusē. Un katrai pusei būs sava loma šajā fokusgrupā.

Fokusgrupas mērķis:

- pie apaļā galda diskutēt par kopīgajiem jautājumiem no pārstāvētās GI praktiķu grupas skatupunkta;
- veidot priekšstatu par GI praktizēšanu, identificēties ar kādu no pārstāvētajām grupām;
- izvērtēt kopīgo fokusgrupu.

Fokusgrupas diskusijas dalībnieki:

1. Aiga Vagule – skolotāja
2. Anita Birzniece – pašvaldība
3. Dzintra Iliško – augstskolas docētāja
4. Inese Kapteine – pirmsskolas skolotāja
5. Jānis Brizga – NVO
6. Kārlis Edžus Kadils – skolēns
7. Liene Lauze – studente

Fokusgrupas diskusijas gaita:

1. Fokusgrupas dalībnieku nosaukšana – katram vārds un joma (arī: pieredze, atbildība, pienākumi..)
2. Skatītāju sagatavošana – saskaitās uz 1-7, katrs noskaidro, kurš fokusgrupas pārstāvis būs tas, kam identificēsies, uzraksta uz lapiņas – kādu info par GI gribētu noskaidrot no šī fokusgrupas pārstāvja..
3. Vārds fokusgrupas dalībniekiem: individuāli -
 - a. Īsi raksturo savu personīgo saikni ar GI jomu - kad sāki darboties, kas pamudināja, kāpēc to daru vēl joprojām (**KAD, KAS PAMUDINĀJA, KĀPĒC JOPROJĀM**) - smilšu pulkstenis 5 min
 - b. visi vienlaicīgi balso – vai mana pieredze ir unikāls vai vispārīgs gadījums (**UNIKĀLA, VISPĀRĪGA**)
 - c. Pastāsti, kādas ir tevis pārstāvētās grupas cerības un sastrēgumi, saistītie ar GI (**CERĪBAS, SASTRĒGUMI**)
 - d. Ieviestās Iniciatīvas, saistītās ar manu grupu, par ko es lepojos (**NOZĪMĪGĀ INICIATĪVA**)
4. Kopīgā GI esošās pieredzes kamola tīšana:
 - a. Izdomā, ar kuru no citām grupām tevis pārstāvētā grupa ir saistīta visvairāk caur GI pieredzi....
 - b. Met šīs grupas pārstāvim kamolu, galu turi rokās...
 - c. Pastāsti, kāda līdz šim ir bijusi veiksmīgākā sadarbības pieredze, kāpēc, un kādi līdz šim ir bijuši lielākie izaicinājumi, un kā tie tika risināti (**VEIKSME, IZĀICINĀJUMI, RISINĀJUMI**)
 - d. Kamola saņēmējs pakomentē šo viedokli.
5. GI vēlamās / turpmākās / nākotnes pieredzes ideju, iniciatīvu kolekcionēšana:
 - a. Uzraksti uz lapiņas sevis pārstāvētās grupas vēlmes, intereses un prioritātes attiecībā uz GI (**INTERESES, PRIORITĀTES**)
 - b. Izlozē vienu no citu GI grupu pārstāvjiem...

- c. Iztēlojies šīs izlozētās grupas līdzdalību šo savas grupas vēlmju īstenošanā...
 - d. Pastāsti, ja tava grupa GI jomā sadarbotos ar šo grupu, tad jūs īstenotu tādas iniciatīvas
 - e. Uzrunātās grupas pārstāvis pakomentē dzirdēto ideju..
6. Skatītāju iesaistīšana: sanāk kopā pa ciparu grupām, atbild uz jautājumiem:
- a. Ar kuru grupu bijām identificējušies?
 - b. Ko vēlējamies uzzināt, noskaidrot?
 - c. Vai izdevās noskaidrot to, ko vēlējamies?
 - d. Ko uzzinājām, noskaidrojām papildus?

LU profesionālā maģistra programmas „Skolotājs” 1.kursa studentes Sintijas Rūzes apkopojums par fokusgrupas diskusijā dzirdēto:

Katra fokusgrupas dalībnieka pārstāvētās grupas cerības un sastrēgumi, saistītie ar GI:

- Skolotājiem ir lielas cerības, bet jāparedz, cik lielā mērā skolotājs var ziedoties skolai, atstājot savu ģimeni un tuvos bez savas klātbūtnes.
- Pašvaldības lielā mērā ir atkarīgas no finansējuma, saskarsme ar divkosību sabiedrībā.
- Augstskolas grupa pievienojās pašvaldības viedoklim.
- Pirmskolai tās pašas lietas, ka skolai, jo šīs grupas ir aptuveni līdzīgas.
- Skolēnu grupai trūkst informācijas un līdz ar to nav intereses par šo tēmu.
- Studentu grupai grūti nodalīties no pārējām grupām, jo studenti ir ļoti dažādi un viņiem ir pietiekoši daudz dažādu iespēju realizēties.

Kas liek turpināt iesākto, kas dod tam spēku?

- Skolotājiem spēku turpināt iesākto dod prioritāšu izvērtēšana.
- Pašvaldībām svarīgas ir visas kopienas (izglītības iestādes, pašvaldības, u.c.) kopīgās intereses un iespējas. Jo lielāka kopiena, kas jūtas vienota un tajā ir piederības sajūta, kā arī cilvēku iekšējie resursi dod spēku un tajos ir spēks turpināt iesākto.
- Augstskolām spēku dod tas, ka jāseko līdzi laikam un tam jāpielāgojas.
- Pirmskolai pretestība nāk no augšas, tā neļauj izpausties, bet vēlme būt un cīnīties pret pastāvošo kārtību ir lielāka.
- Skolēni ir pārāk aizņemti, ir problēmas. Vecāki ir tie, kas lielā mērā ietekmē skolēnu vēli izpausties.
- Studenti ir aizņemti un nenovērtē to, ko var izdarīt.

Ko novērtēju kā nozīmīgu ieviesto iniciatīvu savā pārstāvētajā grupā, par ko es lepojos?

- Pirmskola saskata „sniega bumbas efektu”.
- Augstskola labprāt iesaistās, praktiski darbojas attiecīgajā vidē.
- Skolotāji rīko nometnes.
- Pašvaldības vēlas darboties.
- Studentiem svarīga šķiet pieredzes apmaiņa.
- Skolēni ir viegli ietekmējama sabiedrības daļa un pakļaujas citu viedoklim.

Aktivitāte “kamoliņš” – ar kuru no citām grupām un kāda līdz šim ir bijusi veiksmīgākā sadarbības pieredze; kāpēc piekrist šim viedoklim:

- Bērnodārzim veidojas sadarbība ar augstskolām, jo pie viņiem nāk iziet praksi vai pamēģināt pastrādāt un tad paliek uz ilgāku laiku sākumskolā, tādējādi bērnodārzi saņem atgriezenisko saiti no augstskolas un otrādi.
- Augstskola pateicas par radošumu un mācīšanās gribēšanu studentiem.
- Studenti ir apmierināti ar veiksmīgu pozitīvas pieredzes apmaiņu ar skolotājiem un pateicas par pozitīvas dzirksts radīšanu.

- Skolotāji pateicas skolēniem par to, ka ir darbs, ka skolēni ir tik dažādi un no viņiem var mācīties.
- Skolēni atzīst, ka skolotāji bagātina viņus gan ar pieredzi, gan jaunām zināšanām.
- Skolotāji pateicas pašvaldībām, ka ir dažādi projekti un sadarbība, ka tuvākās nostādnes ir skaidras un plānotas.
- Pašvaldības atzīst, ka tieši nevalstiskās organizācijas ir tās, kas sniedz idejas dažādiem projektiem un aktivitātēm. Organizācijas nodrošina rīcību, jo tās bieži mainās.
- Nevalstiskās organizācijas savukārt slavē pašvaldības, jo tās ir dažādas, ka ne visas ir pragmatiskas, daudzas var skatīties plašāk.
- Pašvaldības priecājas, ka skolēni ir atsaucīgi un pretimnākošāki pārmaiņām.

Kādas varētu būt pārstāvētās grupas vēlmes, intereses un prioritātes attiecībā uz GI nākotnē? – katrs fokusgrupas dalībnieks izlozē vienu no citu GI grupu pārstāvjiem un diskutē par šīs izlozētās grupas līdzdalību šo savas grupas vēlmju īstenošanā:

- Augstskolai un skolai tā ir sadarbība.
- Skolai un studentiem – vieglāk mācīties, praktiskā informācija.
- Pirmskolai un nevalstiskām organizācijām – migrācijas jautājumi, vides jautājumi.
- Nevalstiskām organizācijām un pašvaldībām – ilgtspējīgs patēriņš, ilgtspējīgs dzīvesveids (veloceliņi, u.c.).
- Pašvaldībām un pirmskolai – aiz sevis atstāt vērtīgo.
- Pirmskolai un studentiem – kopīgais un nākotnes perspektīvas.

Kas bija tas, kas katra dalībnieka skatījumā šajā fokusgrupā vislabāk izdevās?

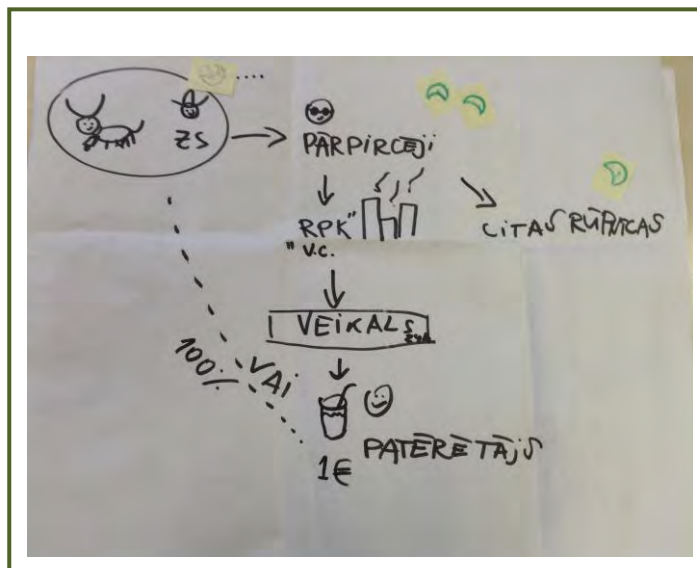
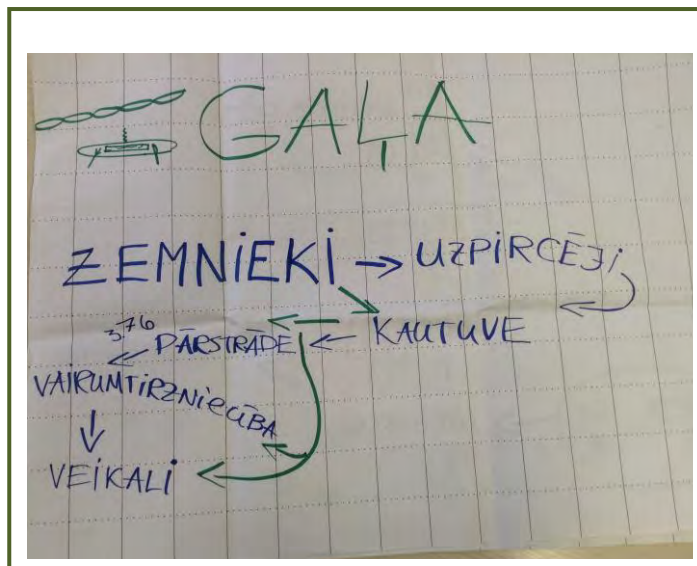
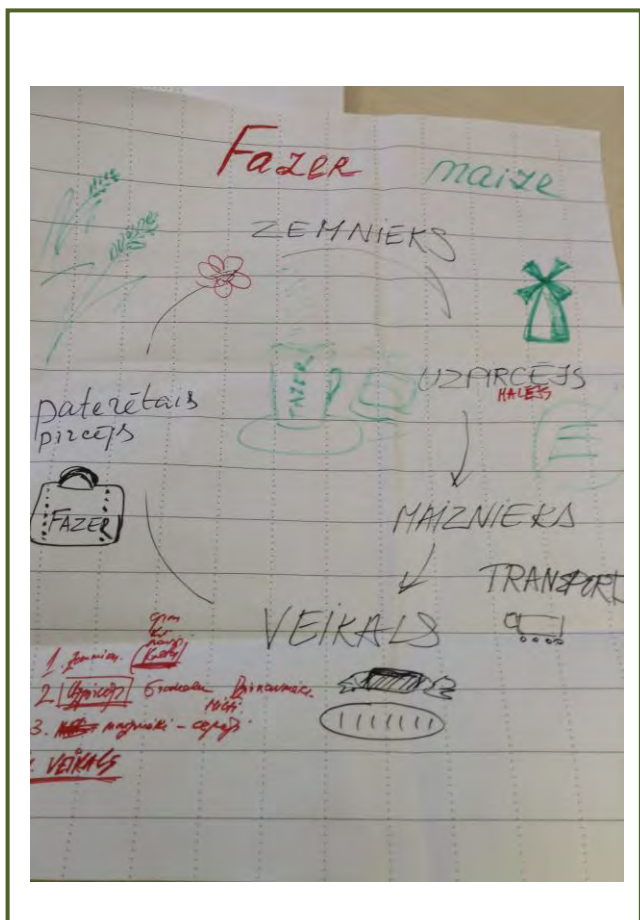
- Nevalstiskajām organizācijām patika ieklausīties, kā citi darbojas.
- Pašvaldībām vienmēr patīk izteikties un tika gūtas jaunas idejas.
- Skolotājiem šķita, ka izdevies tas, ka par šo problēmu domā visi un var no tā tikai iegūt.
- Augstskolām – saprast, ka neesam šajā pasaulē vieni un daudzi domā līdzīgi.
- Pirmskolai – uz klausīt citus.

Fotokolāža no Globālās izglītības dienas fokusgrupas diskusijas "KĀPĒC IZVĒLOS GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS PIEEJU?" Latvijas Universitātē 2014.gada 21.novembrī

Radošā darbnīca "PĀRTIKAS ĶĒDES LATVIJAS POPULĀRĀKAJIEM PRODUKTIEM" Latvijas Universitātē 2014.gada 21.novembrī

Radošās darbnīcas ievadā tika izspēlēta banāna dalīšanas spēle. Pēc tā neformālā atmosfērā tika izvēlēti Latvijā populārākie pārtikas produkti, un katram no tiem tika veidota pārtikas ķēde.

Vairāk info par pārtikas ķēdēm un godīgu tirdzniecību: http://www.fairtrade-advocacy.org/images/Whos_got_the_power-full_report.pdf, arī pielikuma prezentācijā *Alternative – Fair Trade*.

Fotokolāža no Globālās izglītības dienas radošās darbnīcas "PĀRTIKAS ĶĒDES LATVIJAS POPULĀRĀKAJIEM PRODUKTIEM" Latvijas Universitātē 2014.gada 21.novembrī

GLOBALĀS IZGLĪTĪBAS NEDĒĻAS 2014 IZVĒRTĒJUMS

Globālās izglītības nedēļa, lai arī Eiropā pazīstama jau 15 gadus, Latvijā šogad tika organizēta pirmo reizi. Un netradicionāli pilsoniskās sabiedrības iniciatīvām Latvijā, tā veiksmīgi tika īstenota biedrībām sadarbojoties ar augstākās un profesionālās izglītības iestādēm.

Globālās izglītības nedēļa tika organizēta divos „piegājienos”. Tās ieskaņu aktivitātes sākās ar interaktīvu globālās izglītības spēļu pēcpusdienu četrās Latvijas izglītības iestādēs, kam sekoja Globālās izglītības diena Latvijas Universitātē. Katra no Globālās izglītības nedēļā organizētajām aktivitātēm: (1) GI spēļu pēcpusdienu, (2) apaļā galda diskusija, (3) fokusgrupas diskusija, (4) GI ideju izstāde, un (5) radošā darbnīca atšķiras viena no otras, tādējādi piedāvā atšķirīgu, bet savstarpēji papildinošu ieguldījumu globālās izglītības pieejas aktualizēšanā.

- (1) Interaktīvā globālās izglītības spēļu pēcpusdienā "**Kafija, banāni un citi tālbraucēji mūsu ikdienā**", kas tika organizēta četrās Latvijas izglītības iestādēs – Latvijas Universitātē, Liepājas Universitātē, Daugavpils Universitātē, un Smiltenes tehnikumā – nodrošināja globālās izglītības ideju publiskošanu četrās reģionāli atšķirīgās Latvijas vietās. GI spēļu pēcpusdienā globālā izglītība pirmo reizi tik plaši tika aktualizēta Latvijas augstākās un profesionālās izglītības telpā. Turklāt, GI nedēļa šajās izglītības iestādēs klasisko pedagoga / docētāja centrēto studiju procesu atsvaidzināja ar interaktīvu darbošanos, jo šī pēcpusdienu tika organizēta kā diskusija ar spēles elementiem, ievadot un aktualizējot jautājumus, kas skar pārtikas iegādi un izcelsmi globālā kontekstā. Līdz ar to, globālās izglītības spēļu pēcpusdienu Latvijas augstākās un profesionālās izglītības iestādēs ievadīja jaunu tradīciju, kas atšķiras no jau ierastās tradīcijas – globālās izglītības praksi attiecināt vai nu uz formālo mācību procesu skolā, vai uz neformālām nevalstisko organizāciju aktivitātēm.
- (2) Apaļā galda diskusijas "**Globālās izglītības pieredzes stāsti**" īpašais ieguldījums bija daudzveidīgu pozitīvo GI pieredzes stāstu „izcelšana” no ikdienas realitātes un dalīšanās ar tiem studiju procesā augstskolā. GI pieredzes stāstu stāstītājiem – praktiķiem šī diskusija deva iespēju reflektēt un izvērtēt savus labās prakses piemērus, lai ar tiem varētu dalīties ar citiem apaļā galda diskusijas dalībniekiem un klausītājiem. Savukārt, apaļā galda diskusijas klausītājiem – profesionālās maģistra studiju programmas „Skolotājs” studentiem šie stāsti bija lielisks piemērs par to, cik daudzveidīgi GI idejas jau tiek ieviestas mācību procesā skolā, sabiedrisko organizāciju piedāvātajās neformālajās izglītības aktivitātēs un kampaņās, un arī personīgajā ikdienas dzīvē. Apaļā galda diskusijas „rozīnīte”, pateicoties mākslinieces Bikti līdzdalībai, bija GI pieredzes stāstu ilustrēšana, šo procesu projicējot uz ekrāna, kas nodrošināja inovatīvu piegājienu, kur ar minimāliem tehniskiem risinājumiem tika panākts uzmanību piesaistošs un domāšanu rosinošs efekts.
- (3) Fokusgrupas diskusija "**Kāpēc izvēlos globālās izglītības pieeju?**" nodrošināja dažādu ar ieinteresēto - GI saistīto mērķgrupu viedokļu apmaiņu kopīgā diskusijā. Piedaloties pirmsskolas skolotāju, skolas pedagogu, skolēnu, augstskolu docētāju, studējošo, pašvaldību un sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem, tika aktualizēts GI veiksmes kritērijs – dažādu ieinteresēto pušu (*multi-stakeholder*) aktīva līdzdalība un kopīga, pāri konkrētām darbības jomām, disciplīnām, mācību priekšmetiem (*trans-disciplinary*) skatījuma veidošana un stratēģiska darbošanās. Fokusgrupas diskusijas dalībniekiem tas paplašināja izpratni, dodot iespēju iepazīties ar citām atšķirīgām, bet tikpat veiksmīgām perspektīvām. Turklāt, fokusgrupas novērotājiem bija iespēja ne tikai būt lieciniekiem dažādu praktiķu diskusijai par kopīgām idejām no sava – atšķirīga skatu punkta, bet arī identificēties ar vienu no pārstāvētajām grupām un izvērtēt fokusgrupas norisi.

Dalībnieku daudzveidība:

Globālās izglītības nedēļas pasākumos piedalījās daudz un dažādi dalībnieki: vidusskolu skolēni, tehnikumu audzēkņi, augstskolu studenti, skolu un tehnikumu pedagogi un augstskolu docētāji. Visi dalībnieki pārstāvēja formālās izglītības jomu.

Augstskolās, kur tika izspēlētas GI spēles un organizētas diskusijas par globālo pārtikas produktu ķēdēm un godīguma principu tajās, spēļu pēcpusdienas dalībnieki bija bakalaura un maģistra skolotāju izglītības un profesionālās izglītības programmu studenti. Šīs mērķauditorijas izvēli vērtējam kā veiksmīgu, jo nodrošina GI pieejas plašāku pielietojumu izglītības praksē.

Nemot vērā to, ka GI nedēļas dalībnieki bija galvenokārt skolotāju izglītības programmu dažādu specialitāšu studenti – pirmsskolas skolotāji, pamatizglītības skolotāji, mākslas, sporta, eksakto un humanitāro priekšmetu skolotāji – GI pieejas praktisks pielietojums tika diskutēts un izvērtēts dažādās vecuma grupās un atšķirīgos mācību priekšmetos ar uzsvaru gan uz kopīgajām, gan atšķirīgajām iezīmēm.

Apmeklējums un dalībnieku ieinteresētība:

Pateicoties iespējai Globālās izglītības nedēļas pasākumus integrēt ar studiju procesu augstskolās un tehnikumā, apmeklējums bija pietiekošs, lai GI nedēļa izdotos. Tomēr kopumā studējošo piedalīšanās, ja šie pasākumi netiktu integrēti studiju procesā, nebūtu liela.

Taču absolūti lielākā daļa pasākumu dalībnieku ar aizrautību piedalījās GI aktivitātēs, aktīvi iesaistījās viedokļu apmaiņā par **sociālo taisnīgumu, produktu iegādi un pārtikas importēšanu**, ideju kritiskā izvērtēšanā un jaunu ideju ģenerēšanā. To zināmā mērā veicināja arī GI aktivitāšu vadītāju kompetences: aizrautība, pārliecība, profesionalitāte, elastība.

Atsevišķos gadījumos piedalīties bija ieinteresēti arī daži citi izglītības iestāžu pedagogi – gan tie, kas ar GI pieejas nodrošināšanu tiešā veidā nav saistīti, gan tie, kuri pārtikas drošības tematu ir ieintegrējuši savos studijuursos, un kuri seminārā dalījās ar savu pieredzi, parādot dažādas prezentācijas par drošas pārtikas atpazīstamību/personisko izvēli un atbildību. Viņus uzrunāja laicīgi ievietotā informācija izglītības iestāžu mājas lapās un personīgs kontakts ar GI nedēļas organizētājiem.

Tas mums kā GI nedēļas organizētājiem dod cerību par diviem savstarpēji saistītiem procesiem:

1. GI dalībnieku iespējamā ieinteresētība dalīties ar saviem draugiem, paziņām un kolēģiem par piedalīšanos šajā pasākumā varētu nodrošināt pozitīvu informētību par GI pieeju plašākā, īpaši pedagogu sabiedrībā;
2. Kā arī izteiktā vēlme par šādu diskusiju turpmāku organizēšanu, kā reakciju uz globālās izglītības izaicinājumiem un Tūkstošgades mērķiem un Globālās darbības programmu. Izskanēja arī vēlme vairāk ieintegrēt globālās izglītības tēmas studiju kursu ietvaros.

Īpaši lepojamies, ka Globālās izglītības nedēļā piedalījās arī ciemiņi: **Tonijs Kimbade (Tonny Kymbadde)** no Ugandas un **Ignacio Salgado (Ignacio Salgado Andres)** no Spānijas, kuri kopā ar semināru dalībniekiem diskutēja par pārtikas drošību, dzīvi un līdzdalību vietējā kopienā.

Pārtikas drošības temats skolotāju izglītības studiju programmu saturā:

Globālās izglītības nedēļas dalībnieki ar GI jautājumiem iepriekš saskārušies bija daļēji, tādēļ viņu aktivitāte un izpratne par aktualizētajiem jautājumiem bija dažāda.

Diskusijas atklāja, ka pārtikas drošības jautājumiem skolotāju izglītības studiju programmu saturā tiek veltīts visai maz uzmanības.

Arī pašiem Globālās izglītības aktivitāšu vadītājiem radās idejas, ka daudzas globālās izglītības tēmas būtu vēlams iekļaut studijuursos augstskolā.

Pārtikas drošības temats medijos un sadzīvē:

Vairākumam globālās izglītības nedēļas dalībnieku par pārtikas drošības jautājumiem bija vispārīgs viedoklis. Informācijas vispārīgums var veidot arī **vieglprātīgu attieksmi** pārtikas iegādē, tādēļ Globālās izglītības nedēļa ir veiksmīga iniciatīva, kas var dot ieguldījumu, lai **ikviens izvērtētu ar pārtikas izvēli un iegādi saistīto realitāti savā dzīvē, un iespējams, mainītu** savus ikdienas ieradumus, ja tie nav balstīti uz godīgu attieksmi.

KOPUMĀ: Globālās izglītības nedēļa 2014 Latvijā bija daudzpusīgs un veiksmīgs notikums, kas aktualizēja jaunas saturs un metodoloģijas iniciatīvas formālajā izglītībā, kā arī ciešākas saiknes apzināšanos starp dažādiem formālās izglītības līmeņiem un mērķgrupām. Ceram, ka nākošajā gadā izdosies turpināt iesākto!!!

🌍 Noslēdzot globālās izglītības nedēļas pasākumus, aicinām piedalīties GIN rezultātus apkopjošā konferencē, ko organizēs biedrība JASMA.

COFFEE QUIZ

1. Where does Coffee originally come from?

- ✦ a. Ethiopia
- ✦ b. Brazil
- ✦ c. Costa Rica
- ✦ d. Colombia

Coffee is thought to have originated in the highlands of Ethiopia over 1000 years ago.

2. Which language does the word 'coffee' come from?

- ✦ a. French
- ✦ b. Amharic (the language of Ethiopia)
- ✦ c. Spanish
- ✦ d. Arabic

The word 'coffee' comes originally from the Turkish Kahveh which comes from the Arabic word Kahwa (meaning 'that which prevents sleep').

3. How many people in the world (including families and children) depend on growing coffee to live?

- ✦ a. 5 million
- ✦ b. 25 million
- ✦ c. 50 million
- ✦ d. 100 million

About 25 million families
- 100 million people -
depend on coffee to live.

4. What effect does drinking a lot of coffee have on people?

- ✦ a. It makes them hungry
- ✦ b. It keeps them awake
- ✦ c. It stops them from putting on weight
- ✦ d. It makes them aggressive

Coffee keeps people awake.

5. How much of the world's coffee is consumed in coffee-producing countries?

- ✦ a. 22 per cent
- ✦ b. 36 per cent
- ✦ c. 50 per cent
- ✦ d. 75 per cent

22 per cent of the world's coffee is consumed in the countries that produced it.

6. Which country consumes the most kilograms of coffee per person?

- ✦ a. Italy
- ✦ b. France
- ✦ c. Finland
- ✦ d. USA

Finns consume the most coffee per person (11.01kg).

7. About €46 billion worth of coffee is sold in shops worldwide. How much of this money goes back to developing countries?

- ✦ a. €24 bn
- ✦ b. €14 bn
- ✦ c. €10 bn
- ✦ d. €6.3 bn

Of the €46 bn worth of annual coffee sales, developing countries receive only €6,3 bn.

The rest goes to those who market and sell the coffee to us.

COFFEE QUIZ

The Coffee Chain Game

An activity on trade for ages 13 and above

Contents

Links in the chain	2
About this resource	3
Oxfam and global citizenship	3
Background information for teachers and group leaders	4-6
Resource sheet 1: From seed to sip	7
Preparatory activity: From seed to sip	8
Resource sheet 2: Coffee quiz	9
The Coffee Chain Game	10-11
Role cards	12-13
Resource sheet 3: Coffee – Uganda's trade trap	14
What can we do?	15
Fairtrade coffee	16
Further resources on trade	16
Acknowledgements	16

Links in the chain

'I'd like you to tell people in your place that the drink they are enjoying is now the cause of all our problems. We grow the crop with our sweat and sell it for nothing.' Lawrence Seguya (Ugandan coffee farmer)

Coffee has become more and more popular in the UK in recent years. Whereas once we were a nation of tea drinkers, known for our ability to brew and enjoy a good 'cuppa', we now go to coffee shops in increasing numbers to consume a range of different kinds of coffee including cappuccinos, lattes – tall, short, or skinny – decaffeinated coffee and coffee flavoured with syrups. We know that coffee is imported from tropical countries, but many people are not aware of the hardship endured by those who grow it.

There is a huge differential between the price we pay in a coffee shop (or in the supermarket) and the amount received by a coffee farmer. Most farmers are selling their coffee at a loss, and relying on subsistence farming to support their families. Meanwhile, well-known coffee brands are making big profits, even after marketing and processing costs are taken into account.

The Coffee Chain Game will help players understand how coffee is produced, how it reaches us, and how it is that the people at one end of the chain – the farmers – receive such a small share of the profits they have helped to generate.

The game is designed primarily with teachers of pupils aged 13 and over in mind, but is also suitable for use with any group that wants to learn more about international trade, and why its benefits are so unequally distributed.

Unless otherwise indicated, statistics, facts, and figures are taken from *Mugged: Poverty in your Coffee Cup* (Oxfam International 2002).

Aims

In *The Coffee Chain*, pupils will:

- Learn about the coffee chain, and how coffee 'cherries' (the fruit of the coffee bush) are turned into the coffee which is consumed in the UK
- Learn how the profits are unfairly distributed along the coffee supply chain and think about why this is the case
- Empathise with coffee farmers
- Consider a global issue from different viewpoints
- Develop speaking and listening skills through discussion and debate
- Develop critical thinking skills by engaging with topical issues
- Consider the impact of their choices as global citizens, and reflect on what actions they can take to make a difference.

Lakeli Nambafa, a coffee worker, compares Ugandan green coffee with East African roasted beans bought in a British supermarket.

Page 2

About this resource

The Coffee Chain Game consists of an introductory activity (including a coffee quiz), the main role-play game, and case studies from Uganda. The introductory activity is meant principally for school groups but can easily be adapted for other groups if required. It aims to give players an overview of the whole of the coffee supply chain before they progress to the main game, where different players will be concentrating on different sections of the chain.

If time is short, teachers and group leaders should concentrate on the main role-play activity, which takes between 30 and 50 minutes, depending on the group.

Pages 4–6 give background information on coffee for teachers and group leaders. Page 14 presents two case studies of people from Uganda whose livelihoods depend on coffee. Participants could be given copies of the case studies to read after they have played the game.

The Coffee Chain Game links to the following curriculum areas: Geography, Citizenship, PSE, PSHE, Modern Studies, Business Studies.

Oxfam and global citizenship

One of the key educational concepts on which *The Coffee Chain Game* is based is that of global citizenship.

Oxfam's *Curriculum for Global Citizenship* gives an educational framework for the skills, knowledge, values and attitudes that enable young people to grow up as global citizens. To obtain a free copy, contact Oxfam (tel: 0300 200 1300; e-mail: education@oxfam.org.uk).

The key elements for responsible global citizenship

Knowledge and understanding	Skills	Values and attitudes
<ul style="list-style-type: none"> Social justice and equity Diversity Globalisation and interdependence Sustainable development Peace and conflict 	<ul style="list-style-type: none"> Critical thinking Ability to argue effectively Ability to challenge injustice and inequalities Respect for people and things Co-operation and conflict resolution 	<ul style="list-style-type: none"> Sense of identity and self-esteem Empathy Commitment to social justice and equity Concern for the environment and commitment to sustainable development Belief that people can make a difference

Page 3

Background information for teachers and group leaders

The problem with coffee

Poverty and coffee farmers

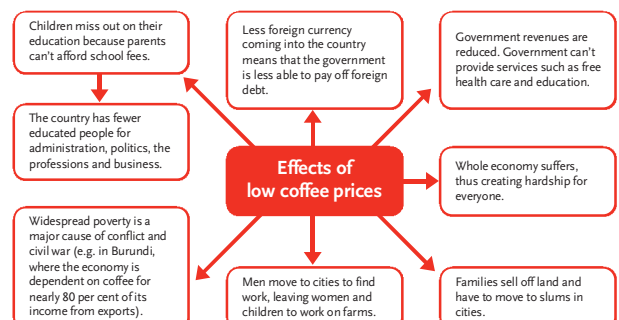
About 25 million people and their families depend on growing coffee for their livelihoods. Most of them used to earn a decent living, but the price they get for their coffee has fallen dramatically, leaving many of them undernourished and desperate. Between 1999 and 2002, the price of coffee fell by 50 per cent to a 30-year low. Taking inflation into account, the 'real' price of coffee is now at just 25 per cent of its level in 1960. This is probably its lowest real price in 100 years.

Salome Kizza, wife of 74-year-old coffee farmer, Peter Kafeluzi, lives with her husband and their extended family in the Mpigi district of Uganda. She has seen her standard of living plummet in recent years. She says:

'We're broke. We're not happy. We're failing in everything. We can't buy essentials. We can't have meat, fish, rice, just sweet potatoes, beans and matooke [green bananas]. At least we can grow food ... We can't send the children to school. We used to buy clothes when we needed them. Now all these clothes we wear were bought long ago.'

The effects of low coffee prices on coffee-exporting countries

Low coffee prices also have long-term and widespread effects on whole communities and countries where coffee is a major export.

Page 4 • Background information for teachers and group leaders

Glossary

- **ICA:** In September 2004 the USA announced that it intended to rejoin the International Coffee Organisation, the body behind the International Coffee Agreement. Oxfam welcomes this as an important step towards a global solution to this problem.
- **Futures markets:** A market (stock exchange) where commodities like sugar, cocoa and copper are bought and sold at agreed prices but delivered and paid for later.

Did you know?

50 years ago, 50p–60p of every £1 spent on coffee went to coffee farmers. In 2004, their share was less than 10p.

(Not on the Label: What really goes into the food on your plate, Felicity Lawrence, Penguin 2004)

¹ Deutsche Bank analyst report: 'Soluble Coffee: A Plot of Gold?', May 2000, quoted in *Mugged: Poverty in your Coffee Cup* (Oxfam International 2002)

Why is the price of coffee so low?

- Until 1989, coffee trading was regulated by the International Coffee Agreement (ICA), which set export quotas and kept the price of coffee relatively high. This agreement broke down, because of disagreement between members and the withdrawal of the USA, and since then the coffee market has become progressively deregulated. Prices are now set by two big futures markets in London and New York.
- The amount of coffee being produced has increased, while the demand has dropped slightly. Supply now exceeds demand, which pushes the price down, while the absence of a regulatory body means that supply is not checked.

Imbalances in the supply chain

The bargaining power of small-scale farmers is low or non-existent, compared with that of transnational corporations (TNCs). While the TNCs can source their coffee from a variety of countries, and use their buying power to reduce the price, farmers operate in isolated rural areas, with little access to credit, transport or information about prices. They have to accept the price they are offered by the trader who comes to buy their coffee, or by the processor. In effect, some of the poorest and most powerless people are negotiating in an open market with some of the richest and most powerful. The result is that the rich get richer and the poor get poorer.

Commercial heaven for coffee companies

Coffee roasters – the large companies which process and market the coffee – have seen their profits rise to record levels. The big four coffee roasters, Kraft, Nestlé, Procter & Gamble and Sara Lee, make very high profits compared with other food and drink brands – between 17 and 26 per cent of the retail price. As one business analyst reported, 'Nothing else in food and beverages is remotely as good.'¹ Most food and drink manufacturers make profits of between five and 12 per cent of the retail price.

Topista Neumbe and her son Franco Wetala, 14, spread freshly washed parchment coffee onto a draining screen. Farmers receive a higher price for 'wet processed' arabica coffee.

Geoffrey Oxfam

Background information for teachers and group leaders • Page 5

What is the solution?

If there is too much coffee on the market, couldn't coffee farmers grow another crop?

This isn't as easy as it sounds. For a start, a coffee bush takes four years to mature, and this is an investment made by the farmer. Many farmers would prefer to stay with coffee and wait until the price rises. In any case, 'diversification' (changing to a different crop) can be difficult or impossible. The farmers often do not have the expertise to produce other crops. Many alternative crops (for example, peanuts, sesame and cotton) are grown by American farmers who receive large subsidies from the US government. This makes it hard for other farmers to compete on price. In fact, it is very tempting for farmers to cultivate drugs instead: coca (for cocaine) thrives in much the same conditions as coffee, and attracts much higher prices. However, growing illegal substances exposes farming communities to the risk of instability and violence from gangs and drug barons.

Can't developing countries sell something else – some manufactured goods, for example?

Developing countries are caught in what has become known as 'the trade trap', which means that they face quotas or heavy tariffs if they sell certain processed or manufactured goods to richer countries. They are therefore forced to trade in raw materials and agricultural produce, which attract lower prices.

Can't developing countries roast their own coffee?

Ironically, processed coffee does not attract many tariffs, and so developing countries could sell it to richer countries. However, it is too expensive for them to set up roasting facilities. They would need to buy or produce packaging, which might not be available locally. They would need good transport facilities. The approximate cost of setting up a coffee processing plant would be \$20 million. Furthermore, developing countries find it difficult to break into these markets, because the big coffee companies know the tastes of Western consumers and have established relationships with supermarkets and other commercial organisations. They spend millions of pounds marketing their brands.

Couldn't the coffee TNCs build processing plants in developing countries?

They have established most of their processing plants in Europe and America, which is where most of their consumers are. Nestlé has processing plants in a number of developing countries. There are also some independent coffee-processing plants.

Something must be done

There are several reasons why coffee farmers are so poor. One thing is for certain, however: something must be done to address the unfair terms of trade that are causing widespread poverty and deprivation among coffee farmers and their families. See page 15 for details of what you can do.

Glossary

- **Tariff:** A tax placed on an imported good by the importing nation, so that it costs the exporter money to sell it. Tariffs are meant to protect a nation's own producers and manufacturers from competition from cheaper imported goods. However, they are often used to exclude developing countries from the benefits of trade.

Page 6 • Background information for teachers and group leaders

Resource sheet 1

From seed to sip

Journey of a coffee cherry from the coffee bush to your cup

The coffee bush

Coffee grows in tropical countries, near the equator. Coffee 'cherries', the fruit of the coffee bush, take about ten months to ripen, and are picked when they are red. Each cherry contains two green beans. Coffee is grown mainly by families on small farms. The cherries are usually picked by hand, because they don't all ripen at the same time.

Processing

After picking, the coffee cherries have to be processed, in order to remove the outer husk. Sometimes they are dried in the sun, and sometimes machines are used to dry them. The coffee is then fed through hulling machines in order to remove the dried husk and the 'parchment' (the skin which covers the bean). If they have the right facilities, coffee farmers process the coffee themselves. Often they sell it to traders or mill owners to be processed.

Sorting, grading and packing for export

The green beans are sorted (by hand or by machine) into different sizes. Beans that are the wrong size or colour, or those that haven't been properly hulled, are removed. The sorted beans are packed into bags and transported to the port.

Shipping

The bags of beans are shipped to the country where they will be roasted and blended to give them a good taste.

Dealers

Dealers buy the beans from the coffee exporters and sell them on to the 'roasters' or coffee companies. These dealers work in stock exchanges in New York and London.

Roasters

These are big coffee companies (like Nestlé and Procter & Gamble) which roast the green beans in order to turn them into coffee we can drink. They blend and package the coffee, advertise it, and sell it to shops, restaurants, cafés and wholesalers.

Supermarkets and shops

Sell coffee to customers for home use.

Coffee shops, restaurants and cafés

Sell coffee to customers to drink

Preparatory activity: From seed to sip

The **Background information** on pages 4–6 provides teachers and group leaders with information they might find useful in the course of

discussions arising during the course of this activity and the main *Coffee Chain Game*.

Aims

- To give pupils an overview of the coffee supply chain, from bush to coffee cup
- To stimulate pupils to begin to question how a supply chain works, and what issues arise from this.

You will need

- A copy of the Coffee quiz on page 9 for each pair of pupils
- A copy of *From seed to sip* on page 7, cut up, for each group of four pupils
- At least one extra copy of *From seed to sip*, not cut up, for pupils to look at after they've reconstructed the cut-up sheets. This could be projected as an OHT.

What to do Allow 40 mins for this activity

1. Ask the pupils whether any of them drink coffee, and if so, why. Is it because they like the taste, or are there other reasons? Brainstorm the reasons why people might drink coffee. These could include the fact that it helps wake them up, the smell, social reasons (companionship, atmosphere of coffee bars). See if you can get pupils to recognise that marketing, advertising and image are powerful factors. Bring in other drinks, such as soft drinks, and get them to think about why some are more popular than others. By the end of this discussion, they should have started thinking about the social meaning of drinks.
2. Tell the pupils that when Europeans had begun in earnest to travel to other continents and set up trade links over three hundred years ago, a new drink, called coffee, was introduced to the UK. It became very fashionable. Give them the coffee quiz, and ask them to do it in pairs. Go through the answers (on page 11) and briefly discuss any issues arising. Is there anything that really surprised them? Why?
3. Divide pupils into groups of four, and give each group a copy of *From seed to sip* cut up. Give them about 5 minutes to put the sections into the right order, then check the order with the whole class. ('Shipping' and 'Dealers' can go the other way round.) Were they surprised there were so many steps involved in getting coffee from a bush in

the tropics to a coffee cup in the UK? Why is the process so complicated? Reasons can include:

- Most coffee is grown by small-scale farmers, and the cherries usually need to be picked by hand.
 - The quality of the coffee suffers if some steps are done by machine (e.g. picking, sorting) or if they are not done promptly (e.g. drying).
 - Coffee comes from lots of different countries.
 - The cherries, then the beans, need many different kinds of processing.
 - Coffee blenders need to mix it carefully to get it to taste good.
4. Ask pupils to have a discussion in their groups. Half the groups should imagine they are coffee farmers and half should imagine they are managers of a big coffee company. They should consider the following questions:
 - Could this process be made more efficient?
 - How can I make the maximum profit?
 5. Take feedback after a while. Pupils may have realised that the more 'middlemen' they can cut out, the more profit they can make. The 'farmers' might have realised that if they do their own processing, they can make more profit. The 'coffee company managers' might suggest offering low prices, buying up coffee farms, or putting prices up in the supermarkets. There are no right and wrong answers at this stage. The main thing is that pupils have gained an overview of the whole process and engaged with the idea of the supply chain.

Quiz

How much do you know about coffee? Test yourself with this quiz.

- Can you name three countries where coffee is grown?
- Where does coffee originally come from?
 - Ethiopia
 - Brazil
 - Costa Rica
 - Colombia
- Which language does the word 'coffee' come from?
 - French
 - Amharic (the language of Ethiopia)
 - Spanish
 - Arabic
- How many people in the world (including families and children) depend on growing coffee to live?
 - 5 million
 - 25 million
 - 50 million
 - 100 million
- When did the first coffee house open in the UK?
 - 1652
 - 1750
 - 1893
 - 1914
- What effect does drinking a lot of coffee have on people?
 - It makes them hungry
 - It keeps them awake
 - It stops them from putting on weight
 - It makes them aggressive
- How much of the world's coffee is consumed in coffee-producing countries?
 - 22 per cent
 - 36 per cent
 - 50 per cent
 - 75 per cent
- Which country consumes the most kilograms of coffee per person?
 - Italy
 - France
 - Finland
 - USA
- About £37 billion worth of coffee is sold in shops worldwide. How much of this money goes back to developing countries?
 - £19 bn
 - £11 bn
 - £8 bn
 - £5 bn
- What did Brazil produce in 2001?
 - A new blend of coffee
 - A new breed of coffee bush producing twice as many coffee cherries
 - A coffee-flavoured soft drink
 - A coffee-scented postage stamp

Negotiation 10 mins

- Add up the amounts and you'll find that they are likely to total quite a lot more than £2.35! Now ask each group to negotiate its position, until all groups reach a total of £2.35. Why do they feel they should be paid this amount? Is there any group that is generally felt to be getting away with too much? Encourage players to engage with each other – but without violence!
- When agreement has been reached, record each negotiated amount on the chart in the 'Negotiated proportion' column.
- Finally, announce the actual proportions at each stage of the production process, by revealing the last column.

	Initial proportion	Negotiated proportion	Actual proportion
Farmers			4p
Exporters			7p
Shippers			14p
Roasters			£1.51
Retailers			59p

Figures calculated in November 2004 based on information from the International Coffee Organisation and other industry sources

Brief and discussion 10 mins

- Although it's just a game, *The Coffee Chain Game* is likely to raise powerful feelings. Players need to have the chance to reflect on what has happened and how they feel about it. While they are still in role, ask each group to describe what happened from their perspective. Why do they think this was the case? Is there anything they can think of that they could do to improve the situation?
- Now bring the players out of role and broaden the discussion, asking everyone what they feel can be done about unfair trade. Point out that, in real life, the farmers would not be able to negotiate with the shippers, roasters, and retailers. This is part of the problem for the farmers: their bargaining power is very limited, compared with the large transnationals which market and process the coffee. The TNCs have huge resources, plus access to technology, information and transport. Farmers are usually isolated individuals who have to accept the price they are offered.

The main points to draw out of the discussion are:

- Coffee farmers get a very small share of the overall profit, even though they work very hard.
- This is a complex problem, but there are solutions. Farmers should be paid a fair price for their coffee.

For details of what Oxfam proposes, see page 15.

Answers to the coffee quiz

- Coffee is grown in Brazil, Colombia, Vietnam (the three biggest producers), Indonesia, India, Mexico, Guatemala, Uganda, Ethiopia, Peru, Nicaragua, El Salvador, Costa Rica, Jamaica, Dominican Republic, Rwanda, Burundi, Angola, Kenya, Côte d'Ivoire, Thailand and many other countries.
- Coffee is thought to have originated in the highlands of Ethiopia over 1000 years ago.
- The word 'coffee' comes originally from the Turkish *Kahve* which comes from the Arabic word *Kahwa* (meaning 'that which prevents sleep').
- About 25 million families – 100 million people – depend on coffee to live.
- The first coffee house in the UK opened in 1652 in London.
- Coffee keeps people awake.
- 22 per cent of the world's coffee is consumed in the countries that produced it.
- Firms consume the most coffee per person (11.01kg). The UK consumes 2.19 kg per person.
- Of the £37 bn worth of annual coffee sales, developing countries receive only £5 bn. The rest goes to those who market and sell the coffee to us.
- In 2001, Brazil produced a coffee-scented postage stamp.

The Coffee Chain Game

This game puts players in the positions of people who are involved in the coffee trade. Who benefits and who loses from trade? Is this fair?

Aims

- To help players to think about what is involved in the different parts of the coffee trade
- To develop their understanding of world trade
- To encourage them to think about issues of global justice

Groupings

This game is designed for five groups of up to six players each (or ten groups of three players each, where the same role card is given to two groups). The groups are coffee farmers, coffee exporters, shipping companies, roasters, retailers.

Note that this role play is based on a simplified version of the coffee supply chain. In real life, the chain splits into many different parts and can split in different ways, depending on the origin of the coffee and which roaster buys it. Some farmers dry their own coffee, while some sell the cherries to traders; some roasters own coffee plantations.

You will need

- A 100g jar of instant coffee
- A copy of the grid, with the figures in the 'Actual proportion' column, drawn on to a whiteboard or large sheet of paper and displayed so that everyone can see it.
- One copy of the role-card sheets on pages 12–13

Each group will need

- Their role card – a copy for each player.
- Paper for making notes.

What to do

Introduction 10 mins

- Divide the players into five groups. Explain that each group will take the part of people who are involved in the process that brings coffee from a bush in Uganda to their breakfast table. Give the role cards out, so that the players in each group all have the same one.

Initial discussion 10 mins

- Ask the group to read their cards. Give the groups five minutes to think about their role. How do they feel about it? What sort of problems do they think they might face? What strengths do they have as a group?
- Now hold up the jar of coffee. Tell the group that this jar costs £2.35 in the supermarket. Ask the groups to discuss how much of the selling price they should get. (This should not be a discussion about how much the players think people *do* get, but rather how much is due to them for the work that they do.)
- Ask each group to tell you and the other groups how much they think they should get. Encourage them to justify their claim. Record each amount on the chart in the 'Initial proportion' column.

Role cards

Coffee farmers

You live in a rural part of southern Uganda. You have about two acres of land, which you farm. Your main source of income is growing and selling coffee. You plant the coffee trees, and weed the ground around them so the coffee doesn't have to compete with other plants. The trees require a lot of regular work and attention to keep them properly pruned, so they will bear fruit well. You harvest the coffee 'cherries' by hand when they are red and ripe. You dry them in the sun and sell them to visiting buyers. The money you earn from the coffee is essential to pay for your children to go to secondary school and to pay your family's medical bills. Every fifteen years you need to buy seedlings to replace old trees. The seedlings take four to five years to grow big enough to produce cherries.

Coffee exporters

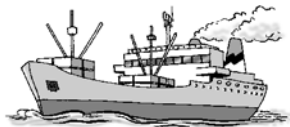
You visit the farmers to buy their coffee. The farmers are scattered over a wide area, so you have to pay for transport and fuel to go and collect their coffee 'cherries'. You then process them to extract the 'green' beans, pack them in bags, and transport them to the coast, where you sell them to a shipping company. Uganda is landlocked, so you have to pay high rail-freight charges. The market for coffee is unpredictable, and so you sometimes have to pay to have your coffee stored. You also need money to renew and repair the expensive machinery in the factory and to pay skilled people to operate it.

Role cards

Shipping companies

You buy the bags of green coffee beans from the coffee exporter, load them on to your ship, and transport them to the UK, where you sell them to coffee roasters. You have to pay highly skilled personnel to operate your ships. There are risks involved, and you have to take out insurance for the ships and their cargoes, as well as paying for fuel. You also need to pay fees for using the ports, and taxes for importing coffee.

The Roasters

You buy the green coffee beans from a shipping company and mix the different varieties of bean to get a blend. You roast the beans and process them to make 'instant' coffee, then package it into jars and sell it to retailers. It is a very competitive business, and so you have to spend large amounts of money to advertise your brand to the public and to provide attractive packaging. You constantly need to invest money to improve the taste of your blend and keep ahead of the competition.

The Retailers

You buy the instant coffee from a wholesaler (the roaster), store it until you need it, label it with the price, put it on display, and sell it to the customer. You have to pay high business rates to sell your goods at a busy location. You have to make your shop attractive, which means expensive decoration, and you need to train and pay a large sales force to provide a good service to the customer.

What can we do?

People who want to help coffee farmers to get a better deal can consider one of the options below.

Get informed and spread the word

Distinguishing the reality from the spin is the first step. Once people realise that often, behind the glossy image promoted by the coffee brands, is the reality of the struggling coffee farmer, they can take steps to change this situation.

Write to coffee companies

People can write to coffee companies to find out what they are doing to ensure that coffee farmers are getting a fair deal. They can also keep in touch with campaigns and other organisations which try to hold these companies to account, and find out whether the companies are in fact doing what they say they'll do.

Buy Fair Trade coffee

People can choose how to spend their money, and many choose to spend it on fairly traded products. Fair Trade coffee is now available in all major supermarkets, and in a growing variety of catering establishments. Several major high-street coffee-shop chains sell Fair Trade coffee, albeit priced at a premium. Consumers can encourage this trend by asking for Fair Trade coffee wherever they go. The Fairtrade logo shows that a product has been fairly traded. For more information, see page 16.

A popular way of raising awareness is to set up fair-trade stalls at events such as festivals, school events or street fairs. This will give people a chance to see how good Fair Trade coffee and other Fair Trade products taste.

Become a Fair Trade school

Fair Trade schools source their catering products from companies endorsed by the Fairtrade Foundation. For details, see *Fair Trade School Handbook: A small but useful guide to help you become a Fair Trade school*, Time for Change 2004.

Play The Coffee Chain Game

Finally, you can spread the word by taking this game to youth, church and community meetings. Community groups and clubs may hold evenings and speaker meetings at which it would be appropriate to run this activity. Lots of people are interested in global trade issues, especially when they see there is something they can do to help poor communities to get a fair deal.

What does Oxfam think?

Oxfam believes that urgent action needs to be taken to change the way coffee is traded. Fair trade is a start, and a very important one, but farmers who are not able to sell their coffee to Fair Trade dealers need protection. Oxfam is proposing a Coffee Rescue Plan to be implemented under the auspices of the International Coffee Organisation. This would require the support of governments in producer and consumer countries, as well as that of international organisations. The Coffee Rescue Plan would include the following measures:

- Roaster companies would commit to paying a decent price to farmers.
- Roaster companies would trade only in coffee that meets basic quality standards. This would have the effect of reducing supply and stocks of coffee on the market and thus increasing the price to farmers.
- Producer and consumer country governments would establish mechanisms to correct the imbalance in supply and demand to ensure reasonable prices to producers. Farmers would be adequately represented in such schemes.
- Help with diversification (producing other crops) would be given to poor farmers.

Oxfam hopes that if workable solutions are implemented, they can be applied to other commodities, such as cocoa and bananas.

To find out more about Oxfam's work on coffee and other trade issues, contact campaigning@oxfam.org.uk or visit www.maketrade4fair.com. See **Further resources on trade** on page 16 for details of Oxfam reports and briefing papers.

Coffee – Uganda's trade trap

Millions of people in Uganda rely on selling crops, especially coffee, to provide some or all of the cash they need for secondary-school fees, clothes, tools – anything they can't grow for themselves. When the price of coffee is low, they become poorer. Here are the stories of two people in Uganda who have been affected by low coffee prices.

Geoff Sayer/Oxfam

Bruno Selugo, 17, is the grandson of a coffee farmer. He had to drop out of school because his family could no longer afford to pay the fees. In fact, many other families were in the same position, and the number of pupils in the school fell in three years from 500 pupils to 54. Bruno spends his time cultivating vegetables on his mother's farm, but he would rather be at school.

'If I can go to school, I want to study and go into business. I'd like to buy and sell, perhaps have a shop. But I can't be successful, I can't have a better future if I don't go to school. I will just be left here, growing a little food ... I wish the people who use our coffee could give us a better market. We can't survive like this. All I want is to go to school.'

Lakeli Nambafu, 32, has a job cleaning and sorting green coffee beans for a Ugandan coffee exporter. She sits on the warehouse floor, picking through sacks of beans, and removing defective beans, bits of dirt and foreign bodies. She cleans one to two 55kg bags per day, and gets paid around 1000 shillings (31p) per bag. Her take-home pay is 30,000 shillings (£9.41) per month. Lakeli says, *'Women earned more in previous years ... We know the pay has been reduced. They [the managers] say there isn't enough money coming for the coffee. They say the price is too low to pay us more.'*

When a British interviewer showed Lakeli a 227g packet of beans he had brought over from the UK and told her it had cost 6000 shillings (£1.88), she said, *'These beans are too expensive. If these beans are worth so much, we should be paid more for cleaning them ... I should be paid 100,000 shillings (£31.40) a month.'*

Note: Food for an average family would cost about 155,000 shillings (£46.50) per month. This includes two meals per day of maize and beans.

Geoff Sayer/Oxfam

Fairtrade coffee

Sales of Fairtrade products (products which bear the logo of the Fairtrade Foundation) have doubled over the past few years. With ever more people understanding that coffee farmers are being exploited, and expressing their opinion through their wallets, coffee companies are having to sit up and take notice. There are now several brands of Fairtrade coffee on the market. The Fairtrade logo shows that they comply with the code of conduct of the Fairtrade Foundation.

The Fairtrade scheme means:

- Farmers are paid a significantly higher price for their coffee than the market rate.
- Prices are fixed on a long-term basis, which allows farmers to predict their future income and so plan ahead.
- Some payment is made in advance, so that farmers do not have to go into debt.
- A premium, earmarked for community development, is paid.

It is clear that Fair Trade has a positive impact on the lives of farmers, their families and communities. Felipe Huaman, a farmer in Peru says, *'Ever since our alliance with Twin and Cafédirect, our prices have started improving, and this has improved living conditions for coffee farmers' families. This is our biggest reward and what we most appreciate.'*

In a recent initiative, Oxfam has teamed up with co-operatives in Honduras, Ethiopia and Indonesia, and with coffee roaster Matthew Algie, to create a chain of Fair Trade coffee bars. The chain, called Progresso, was launched in 2004, and serves only Fairtrade products. Oxfam hopes that this will further increase awareness of the unfair situation faced by coffee farmers, increase the market for Fair Trade coffee and encourage more people to demand that trade be made fair.

This activity was adapted from one used by Leeds Development Education Centre in *Hanging by a Thread*. The first edition of *The Coffee Chain Game* was written and edited by David Dalton, Teresa Garlake and Ian Taylor.

Updated by Isabel Tucker

With thanks to Constantino Casabuenas, Dave Richards, Geoff Sayer, Julie Wood.

Designed by Garth Stewart

Illustrations by Brick

First published in Great Britain in 1994 by Oxfam GB

John Smith Drive Oxford OX4 2JY

Second edition © Oxfam GB 2005, reprinted 2008

Illustrations © Brick 2005

Printed in Great Britain by Oxprint

On 100% recycled paper

British Library Cataloguing-in-Publication Data A catalogue record for this publication is available from the British Library.

ISBN 1 870727 649

Further resources on trade

Most of the publications listed below are available from Oxfam's Catalogue for Schools, a copy of which can be obtained from Oxfam (tel. 0300 200 1300; e-mail: education@oxfam.org.uk).

The Chocolate Game: Fair Trade Edition, Leeds DEC 1999

Trade Rules! (for ages 16+) Christian Aid 2002

Looking Behind the Logo: The global supply chain in the sportswear industry, Oxfam 2004

The Computer Game: Explore the working conditions in a Mexican computer factory, CAFOD 2004

The Challenge of Globalisation: A handbook for teachers of 11–16 year olds, Oxfam 2007

The Cost of Coffee, Reading International Solidarity Centre 2004 (for ages 16–18)

Fair Trade School Handbook: A small but useful guide to help you become a Fair Trade school, Time for Change 2004

'The Coffee Trade' from Global Eye, www.globaleye.org.uk/secondary_autumn04/eyeon/coffetrade.html

Resources about coffee are available on Just Business

www.justbiz.org/resourcesonline

'Trading Trainers' simulation game available from www.cafod.org.uk/secondary

www.oxfam.org.uk/education Oxfam's website for teachers.

'Milking It: Small farmers and international trade. A global citizenship resource'

www.oxfam.org.uk/education/resources/milkingit

www.maketrade4fair.com Oxfam's trade campaign website. Features several pages on coffee.

www.fairtrade.org.uk The Fairtrade Foundation.

Mugged: Poverty in your Coffee Cup, Oxfam International, 2002

Spilling the Beans on the Coffee Trade, Fairtrade Foundation 2002

No Nonsense Guide to Fair Trade, David Ransom, New Internationalist 2006

Not on the Label: What really goes into the food on your plate, Felicity Lawrence, Penguin Books 2004

Acknowledgements

Thanks are due to the following teachers:

Paul Douglas, Crompton House School, Joan England, Emsouth Community College, Jill O'Brien, Ysgol Aberconwy.

Thanks to all Oxfam colleagues who helped with this publication.

All rights reserved. Pages in this publication marked with the © symbol are designed to be photocopied and may be copied by the user for educational use, but not for resale or as part of any package offered for sale. Otherwise this publication remains copyright and the publisher must be contacted before it is reproduced in any form.

Stock code: 268165

Global Food Security in Uganda

Rīga, 28th November 2014

Rūta Kronberga
Professional Master's Study Program "Teacher"
Faculty of Education, Psychology and Arts

Global Food Security in Uganda

Rīga, 28th November 2014

Rūta Kronberga
Professional Master's Study Program "Teacher"
Faculty of Education, Psychology and Arts

Food security in Uganda

Agriculture in Uganda

- ✦ Agriculture is a core sector
- ✦ Food crops, maize, beans, sweet potatoes, Cassava, Bananas/ Matooke,
- ✦ Cash crops, coffee, tea
- ✦ Livestock, cattle, poultry, piggery, goats
- ✦ 85 percent of the population is rural
- ✦ Small plots of land (2 acres in average)

Food security.

A country is food secure when everyone has access to food at all times.

- ✦ A survey by the Food and Agriculture Organization in 2012 shows that about 35 percent Ugandans are food insecure (about 13 million)

Situation today

- ✦ Over 90% of the smallholder farmers use rudimentary technologies to cultivate, harvest, transport and preserve food crops.
- ✦ At cultivation level, farmers use family labour, hand hoe to till land for growing crops, the same labour and tools are used to weed and harvest the crops.
- ✦ The production is intended for households' consumption and sometimes brought to markets directly

Important challenges

- + Climate change
- + Food losses
- + Land grabbing

1-Climate change & its effects to livelihood of Ugandans.

- + According to the State of Environment Report for Uganda, 2008, 'climate change is already affecting food security in the country through reduced production of major food crops.
- + Big variations in rain season
- + Landslides (Over 300 people buried in landslides - Bududa in 2010 & 2012)
- + Soil erosion
- + New pests and diseases appear

Consequences

- + Traditional food crops affected mostly
- + Led to food insecurity and hunger among Ugandans.
- + The traditional farming techniques need to adapt to new conditions by using sustainable farming methods.

2-Food Losses in Uganda

MAAIF estimate that between 20 to 30 percent of crop yields are lost through postharvest handling.

Losses at farm level

- + The losses are largely attributed to severe weather conditions; diseases and pests
- + **Harvest losses** are mainly attributed to mechanization, production practices
- + **At storage** the losses are mainly due to lack of storage facilities, lack of technical knowhow, insects, moulds, deterioration

Food Losses at processing level

- + Poor handling facilities that would increase on the shelf-life of the produce.
- + package failure
- + shrinkage and deterioration in storage
- + keeping fresh foods long without preservation
- + losses associated with transportation.

Food Losses and food Wastage

- + Over 40 percent of food losses occur in the farming fields and during poor postharvest handling mechanisms especially during storage, transportation and packaging and marketing
- + Many families tend to prepare more food than what they can actually consume leading to wastages. This is especially true during bumper harvests.

3-Land grabbing in Uganda

Main foreign investors in Uganda

- † Indians
- † British
- † Kenya
- † South Africa

Impacts in Uganda

- † Communities forced to leave their land
- † Human rights violated
- † Ecosystems destroyed
- † Locals lost means of livelihood (case of Kalanga district)

Solutions

- † Government prioritizes small scale farming and respect people land rights
- † Governments should stop the investors from taking peoples land, instead assist people develop their own land
- † Governments should assist citizens to acquire legal land titles
- † Investors should follow legal procedure and observe human rights
- † Invest into sustainable agro-ecological methods
- † Invest into post-harvest facilities

Uganda Quiz

Rīga, 28th November 2014

Rūta Kronberga
Professional Master's Study Program "Teacher"
Faculty of Education, Psychology and Arts

1

Do you know where
Uganda is located?
West or East Africa?

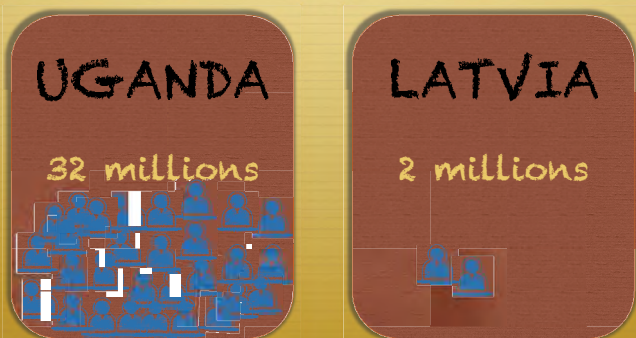
1

2

How much more people
are living in Uganda
more than in Latvia?

2

3

How much bigger is
Uganda than Latvia?

3

UGANDA
236000 km²

LATVIA
65000 km²

4

What are the cash crops of Uganda?

4

Coffee

Tea

5

Could you tell
touristic highlights
of Uganda?

5

6

Do you know the
name of the Capital
City of Uganda?

6

Kampala

7

Which animal is in
the middle of
Uganda's flag?
And wich colours
does it have?

7

Global Food Security

Rīga, 28th November 2014

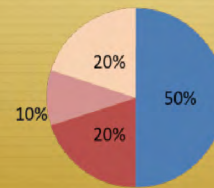
Rūta Kronberga
Professional Master's Study Program "Teacher"
Faculty of Education, Psychology and Arts

Food is at the center of global challenges

Feeding people

■ small-scale farmers
■ landless workers
■ fisherfolks, pastoralists, forest dwellers
■ urban poor

HUNGER PARADOX: The hungry are mostly farmers themselves

40% of the world population works in agriculture

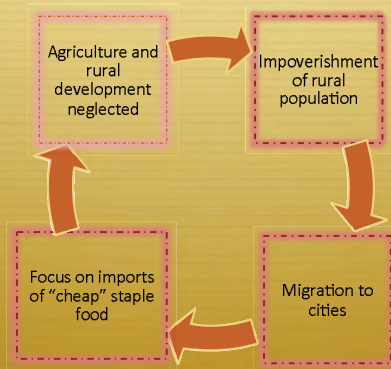
Causes

- Which problems do small-scale farmers face?
 - Lack of access to productive resources.

LAND **WATER** **EDUCATION** **CREDIT**

- Lack of access to markets: No storage infrastructure, road infrastructure, weak connection between producers and buyers, harsh competition with foreign products
- Lack of political weight, lack of influence on policies

A vicious circle

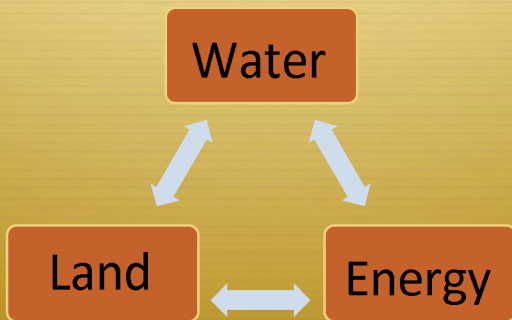

Right to Food

"The right to adequate food is realized when every man, woman and child, alone or in community with others, have physical and economic access at all times to adequate food or means for its procurement."

(The Right to Food, 1995. Comment number 12)

Use of resources

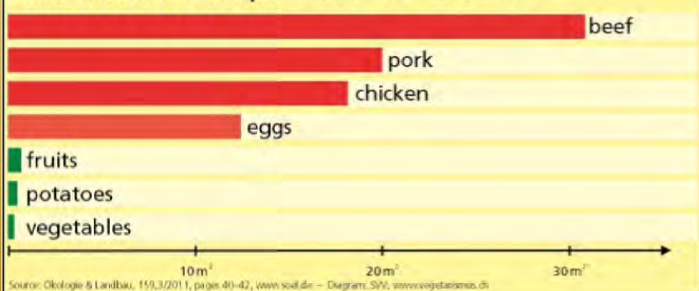

WATER

LAND

Land needed for the production of 1 kilo food:

Highly interconnected

Food production

Climate change

Food production as a cause of Climate Change

Deforestation

Mechanization of agricultural processes

Transport

Processed Food

Fertilizers and pesticides (monocrop production)

Agriculture as the victim of Climate Change

- Changes in average temperatures
- Changes in precipitation
- Extreme and unpredictable weather conditions
- Salinization
- Rising sea levels

Intergovernmental Panel on the Climate Change (IPCC): Horn of Africa most threatened region du to CC. Food production might lower up to 50%.

Global Food Security

Rīga, 28th November 2014

Rūta Kronberga
Professional Master's Study Program "Teacher"
Faculty of Education, Psychology and Arts

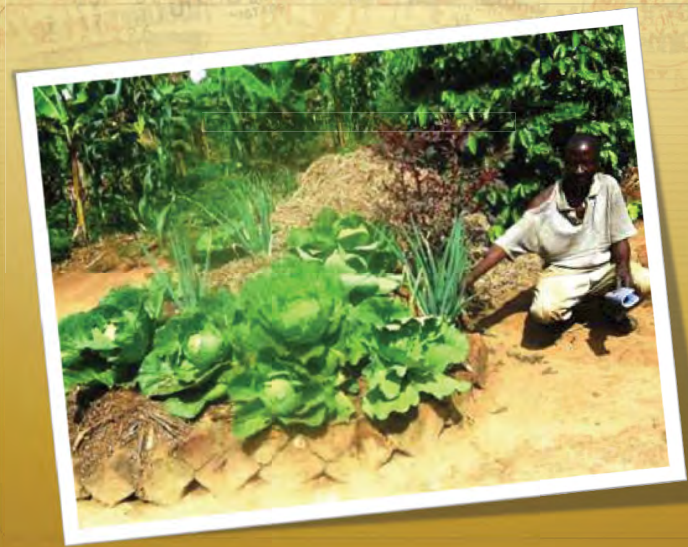

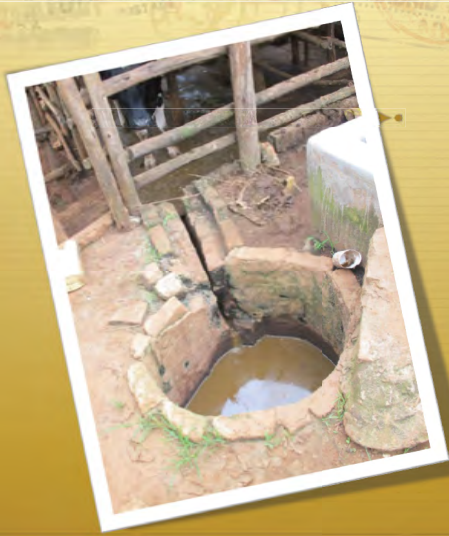
Tonny Kyambadde

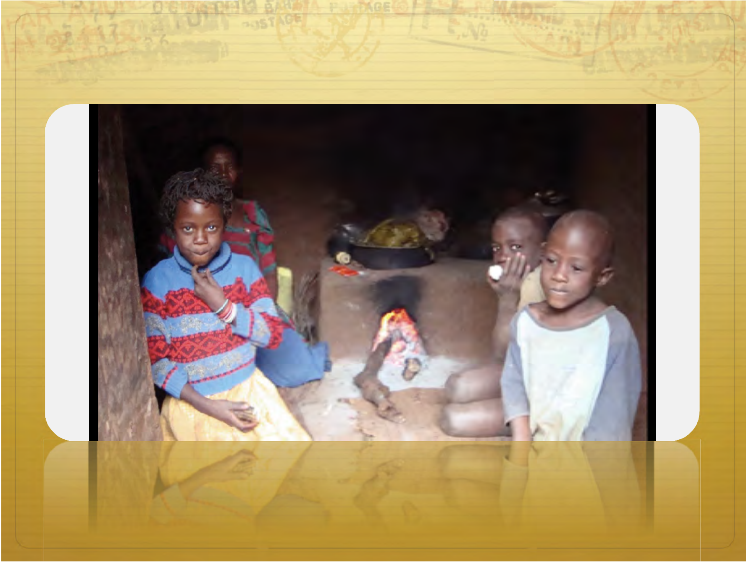

Caritas MADDO
Masaka Diocesan Development Organisation

Professional Master's Study Program "Teacher"
Faculty of Education, Psychology and Arts

Tonny Kyambadde

Caritas MADDO
Masaka Diocesan Development Organisation

Professional Master's Study Program "Teacher"
Faculty of Education, Psychology and Arts

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
UNIVERSITY OF LATVIA

Alternative – Fair Trade

1. What is Fair Trade?

Did you know?

Which of these labels/logos represent Fairtrade products and which – Fairtrade organizations?

How conventional trade differs from Fair Trade (1)

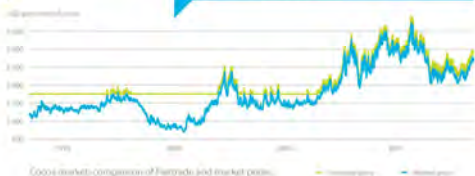
Number of intermediaries.

How conventional trade differs from Fair Trade (3)

Price paid for farmers

When the market price for cocoa is higher than the Fairtrade price, cocoa is paid according to the market price

How does Fair Trade work? (1)

Fairtrade International and the World Fair Trade Organization represents 1.35 million Fairtrade farmers and workers in almost 70 countries (2012 data of Fairtrade International)

2. Advantages of Fair Trade

Price Premium (1)

EXAMPLES

The price premium for a pound of coffee is 20 USD cents.

For a 18.14 kg box of bananas – 1 USD.

For a tonne of cocoa – 200 USD.

For a tonne of sugar – 60 USD,
for organic sugar – 80 USD.

No Forced Labour and Child Labour

CHILDREN MAY HELP THEIR PARENTS IF THIS DOES NOT INTERFERE WITH THEIR SCHOOLING OR SOCIAL, MORAL AND PHYSICAL DEVELOPMENT.

"My three sons are in high school now, and I want to continue selling my coffee at the Fairtrade price so I can provide them with a university education."

Feliciano Lara Santana, a coffee farmer, Fedecares, Dominican Republic.

Safe and Healthy Working Conditions

Miners who use chemicals to extract gold from rock are encouraged to reduce the use of mercury and cyanide. It is required to use protective gear.

Mining organisation Sociedad de Trabajadores Mineros S.A. (SOTRAMI), Abacana Desert, Peru.

Environmental Protection

"The Fairtrade premium goes towards improving resource conservation, sustainable agriculture and a credit union that gives out small loans to families of members. It has helped with improvements to the water supply, local roads <...>, as well as agricultural diversification into vanilla, potatoes and bananas"

Muhammad Salim, member of The Gayo Organic Coffee Farmers Association (Winasutan Petani Kopi Gayo Organik, PPKGO), Indonesia

Transparency & Accountability

Cooperative Coffees, a green coffee importing cooperative, comprising 23 coffee roasters in the USA and Canada, keeps regular close relations with farmers.

The website of the Cooperative provides information about each producer organisation that it works with, about contracts and agreements, reports and visits to farms.

The user may get access to contracts, invoices, information about coffee-growing communities online. It may be traced how coffee from farmers reaches the coffee cup through cooperatives.

Equal Opportunities Both to Men and Women

"As a woman, being involved with Fair Trade is very helpful. They transport the coffee by lorry so we don't have to carry it on our backs. We understand the coffee business now. Fair Trade has taught us how to improve the quality of our coffee. It also helps women to sell their coffee, we have a good market now. Fair Trade is also giving women freedom of speech."

Jennifer Wettaka, Gumusindo Coffee Co-operative, Mount Elgon, Uganda

Creating Opportunities and Opening New Markets

From humble beginnings in 1975, the Manduvira Cooperative in Paraguay has grown to be the leading producer and exporter of organic and Fairtrade certified sugar in the world.

"When we started we didn't have anything. Fairtrade helped us connect with the market. People came from Germany and Switzerland telling us, 'You can do more!' Today we have more than 28 different clients and we are selling our sugar to all parts of the world."

Andrés González Aguilera, General Manager of Manduvira

Capacity Building of Farmers and Workers

"Most of our Fairtrade Premium was invested in training. Courses were given on dealing with pests and diseases, soil conservation, machine handling and better harvesting practices."

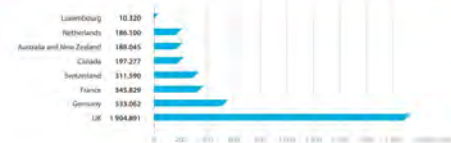
Cooperativa das Cultivadoras das Manteigas do Espírito Santo, Promova, Brazil

3. Fair Trade products

Major sales regions

Retail sales in 2012 (according to Fairtrade International)

TOTAL RETAIL SALES GLOBALLY **4,8 billion euro**

Diversity of Fairtrade Products

Composite Products

Made from more than one ingredient. In Fairtrade products, all ingredients which are available in Fairtrade standard must be Fairtrade certified. For example, in the case of chocolate, the cocoa and the sugar must be certified.

Any product may carry the Fairtrade mark if more than 50 per cent of its total ingredients (calculated by dry weight) are Fairtrade products.

Where to Buy?

- In shopping centres
- In specialised organic product shops
- Online

